

Kuntastrategian väliarviointi

KH 16.9.2024
KV 25.9.2024

Lempäälä kulkee haluttuun suuntaan

Kuntastrategia osoittaa, mihin suuntaan kuntaa ja sen kehitystä halutaan ohjata. Lempäälän kunnanvaltuusto päivitti kuntastrategian toukokuussa 2022.

Kuntastrategian väliarvioinnissa arvioidaan, miten kunta on kulkenut kohti strategian tavoitteita. Väliarvioinnin tarkoituksena on tunnistaa, mitä korjaavia ja päätöksentekoa uudelleen suuntaavia toimia on tehtävä, jotta kuntastrategian tavoitteet saavutetaan.

Lempäälällä on yhteensä 19 strategiatavoitetta. Näistä 14:n edistäminen on hyvällä mallilla. Poliitikko on tehnyt strategianmukaisia päätöksiä ja kuntaorganisaatio on toimeenpannut niitä menestyksekkäästi. Viiden strategiatavoitteen saavuttaminen on vaakalaudalla. Näiden osalta väliarviointiraporttiin on kuvattu suunnitelman muotoon korjaavat toimenpiteet, joilla kunta varmistaa, että kehitymme haluttuun suuntaan.

Heidi Rämö
Kunnanjohtaja

Kuntastrategian väliarvioinnin sisällysluettelo

Kuntastrategian tavoitteet ja niiden saavuttamista edistävät toimenpiteet esitellään teemoittain.

- 2 Lempäälä kulkee haluttuun suuntaan
- 3 Kasvu ja elinvoima
- 20 Palveluiden ja toiminnan kehittäminen
- 27 Ympäristö ja kestävä kehitys
- 36 Henkilöstö
- 40 Yhteisöllisyys ja osallisuus
- 43 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)
- 46 Lähdeluettelo
- 47 Liite: Lempäälän strateginen johtamismalli

Tavoite

Suhteellinen väestökasvu on Lempäälässä korkeampi kuin Tampereen seudulla keskimäärin ja väestönkasvun vuotuinen tavoite on yksi prosentti (1 %).

Tavoitteessa pysyminen edellyttää korjaavia toimenpiteitä.

Lempäälän suhteellinen väestönkasvu 12/2023	0,5 %
Tampereen seudun suhteellinen väestönkasvu 12/2023	0,7 %

Tilannearvio

Väestönkasvun mahdollistavat kunnan toimet liittyvät maankäyttöön ja kaavoitukseen, palveluiden houkuttelevuuteen sekä kunnan imagoon. Lempäälän kunta kaavoittaa monipuolisesti niin asunto- ja toimitilavarantoa kuin palvelutontteja.

Lempäälän väestönkasvu on ylittänyt strategian mukaisen 1 % tavoitteen useina viime vuosina. Viimeisin 2023 vuoden tieto kuitenkin alittaa tavoitteen (0,5 %). Strategiatavoitteessa pysyminen edellyttää Lempäälältä tasaisuutta väestönkasvuun. Lähtökohtaisesti Lempäälä on menossa oikeaan suuntaan ja on oletettavaa, että väestönkasvu palaa 1 %:n ja sen ylittävälle tasolle muutaman vuoden päästä.

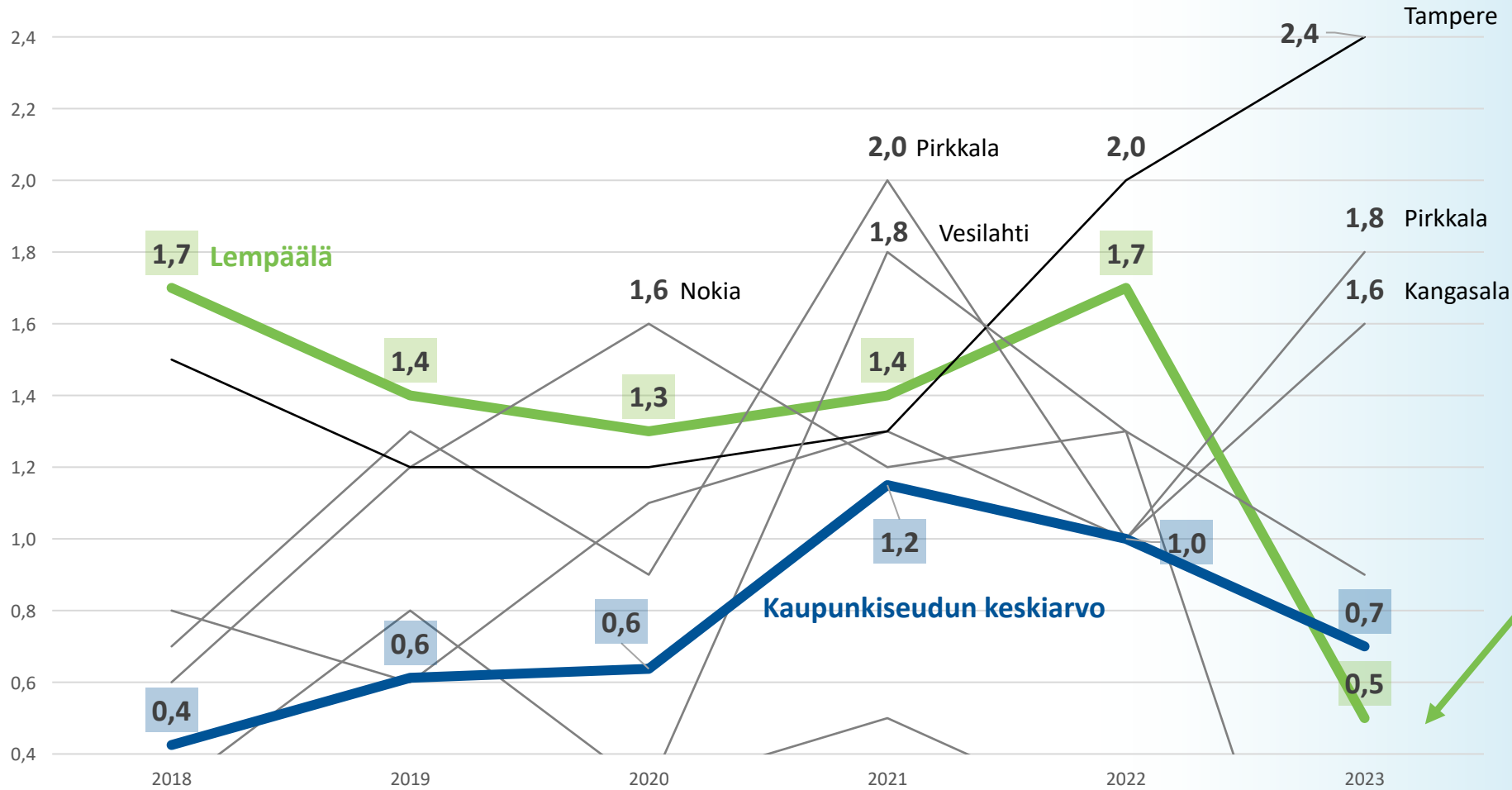
Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Jotta Lempäälän väestönkasvu pysyy tavoitteen mukaisella tasolla, on huolehdittava maanhankinnasta, kaavoituksesta ja siitä, että tonttien luovutusketju sujuu.

Merkittävimmät väestönkasvua tukevat toimenpiteet

- Valtuusto hyväksyi Hauralan eteläosan osayleiskaavan (KV 22.5.2023 § 48), jonka tuleva asukasmäärä on arviolta 1290 asukasta.
- Vahvistettiin kolme asemakaavaa: Anniston Y-tontti (9.3.32022), tontinjakokaava 2021 (11 kaavamuutosta) (2.2.2022) ja Linnajärventien itäosa (5.10.2022) ja näiden myötä yli 20 000 kerrosneliötä uutta asuintilaa.
- Kaksitoista (12) asemakaavaa sai lainvoiman. Vahvistuneissa on keskustan kerrostalokorttelissa asuntoja ja liiketiloja, pientalotontteja kunnalle ja yksityisille, kokonainen uusi pientaloalue, yksi yritystontti sekä julkisia palvelutontteja. Näin ollen myös monipuolisuustavoite täyttyy.
- Vuonna 2022 lainvoiman sai 65 asuintonttia. Vuonna 2023 lainvoiman sai 129 asuintonttia.
- Tontinluovutus suunnitelma toteutui noin 65 prosenttisesti vuonna 2022 ja 30 prosenttisesti vuonna 2023.
- Sääksjärven koulun uusi laajennusosa: valtuusto myönsi hankkeelle käynnistyspäätöksen 27.4.2022.
- Lempäälän kunta ja asuntomessuorganisaatio järjestävät Asuntomessut Lempäälässä 2026. Kunta on valmistellut asuntomessuja Saikkaan, jonka tuleva asukasmäärä on arviolta 343 asukasta.

Lempäälän suhteellinen väestönkasvu on pitkään ollut kaupunkiseudun parhaimmista – notkahdus viime vuonna

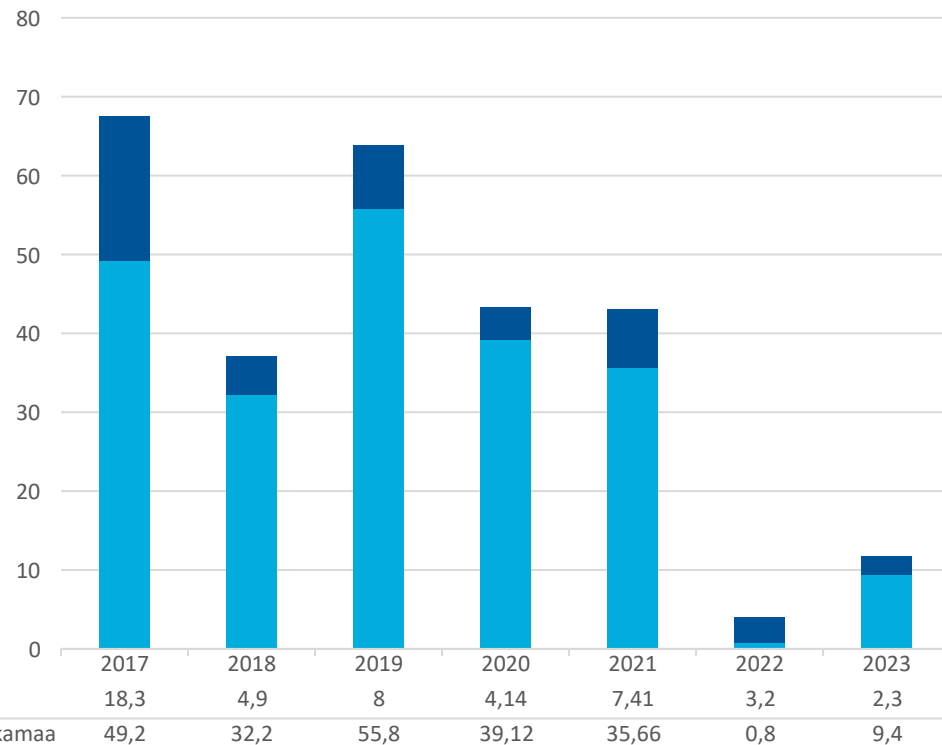
Kerrostalojen ja suurten yhtenäisten pientaloalueiden rakentuminen vaikuttaa suoraan kuntien väestönkasvuun.

Lempäälä mahdollistaa väestönkasvun maakaupoilla ja kaavoituksella

Kunnan ostamat maa-alueet

hehtaaria

Merkittävät kaavapäätökset

2023

Humalamäen asemakaavan muutos
Hauralan eteläosan osayleiskaava
Ratavarsi, asemakaavan muutos

2022

Ahtialan lämpölaitoksen asemakaava

2020

Saikan alueen asemakaavoitus
Hakkarin liikunta-alueen ja koulun
asemakaava & asemakaavamuutos

2018

Marjamäen asemakaava ns. Pajalantien alue
Koivukujan asemakaavan muutos
Marjamäen asemakaavan muutos, Pohjoisrinne
Kanavan koulun asemakaava & asemakaavan muutos

Suunnitelma

Tiiviin nauhataajaman rakentaminen ja kohdennettu markkinointi varmistavat toivotun väestönkasvun

Tavoite: Suhteellinen väestökasvu on Lempäälässä korkeampi kuin Tampereen seudulla keskimäärin ja väestönkasvun vuotuinen tavoite on 1 %.

Lempäälän väestönkasvu on pitkään ollut kaupunkiseudun parhaimmista: Lempäälä on kasvanut viime vuosina jopa nopeammin kuin Tampere. Vuonna 2023 kasvu notkahti poikkeuksellisesti, kun Lempäälän väestönkasvu jäi 0,5 %:iin. Tällöin Lempäälän asukasluku kasvoi vain 123 asukkaalla.

Lempäälän väestönkasvu ei ole riippuvainen ainoastaan Lempäälän omista toimista, vaan siihen liittyy myös ulkoiset vaikuttimet. Lapsimäärä on valtakunnallisestikin vähentynyt. Lisäksi valtakunnalliset päätökset ovat vaikuttaneet kansalaisten elintasoon.

Koemme myös muita merkittäviä toimintaympäristön muutoksia. Työpaikan vuoksi ei välttämättä enää muuteta paikkakunnalle, kun sekä tavat että työpaikat siirtyvät verkkoon. Tällöin vetovoimatekijät tulee löytää entistä vahvemmin myös muista kuin työhön liittyvistä tekijöistä.

Lempäälän väestönkasvu on kunnan ennusteiden mukaan kasvamassa strategiatavoitteen mukaisesti. Lempäälän tulee kuitenkin varmistaa se omilla toimillaan. Oikealle on koottu toimenpiteitä, joita Lempäälä voi ottaa käyttöön nykysuunnitelmien lisäksi.

Monipuolinen, mahdollistava ja ennakoiva kaavoitus

- Täydentämiskäytön rakentaminen ja tontinjakokaavojen tekeminen tiiviiseen nauhataajaman.
- Kannustetaan yksityisten rakentamattomien tonttien rakentamiseen.
- Edistetään yleiskaavoja ja kyläkaavoja suunnitelmallisesti.
- Varmistetaan kaavoituksen edellytykset toimivalla maapolitiikalla ja siihen kuuluvien toimien resursoinnilla. (Valtuusto osaltaan jo sitoutunut kohdistamaan mahdolliset, suunniteltua suuremmat myyntivoitot strategiseen maanhankintaan osana sopeutusohjelmapäätöstä 24.4.2024 § 24.)

Toimivalta: valtuusto, yhdyskuntalautakunta

Kuntabrändin vahvistaminen

- Vahvistamme kuntabrändiämme potentiaalisten muuttajien suuntaan markkinointistrategian avulla.

Toimivalta: elinvoimajaosto, kunnanhallitus

Suunnitelma

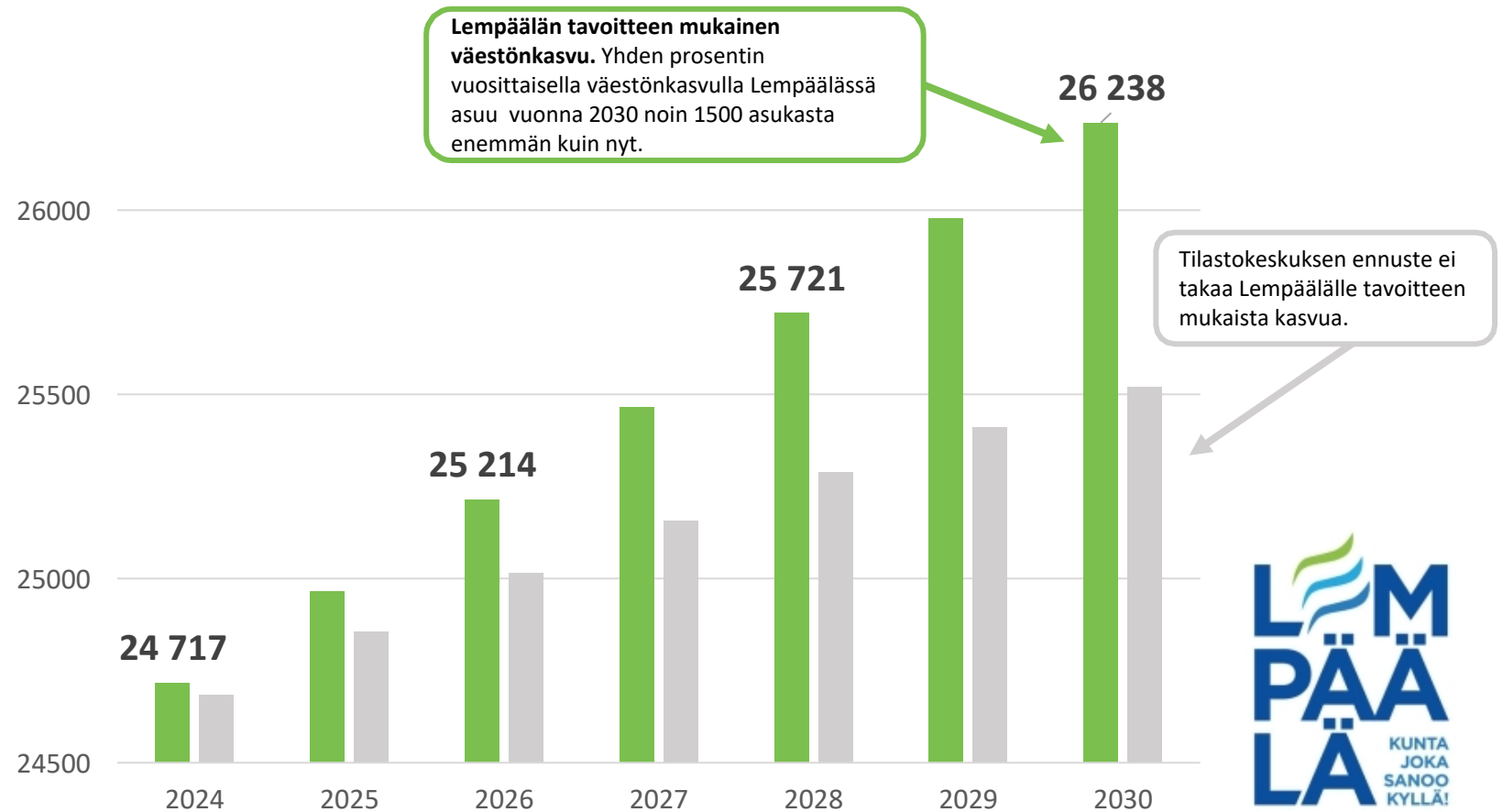
Strategiatavoite edellyttää, että kunta kasvaisi vuosittain 250-260 uudella lempääläisellä

Tavoite: Suhteellinen väestökasvu on Lempäälässä korkeampi kuin Tampereen seudulla keskimäärin ja väestönkasvun vuotuinen tavoite on 1 %.

Jotta Lempäälän väestönkasvu on vuosittain 1 %, tarkoittaa se 250-260 uutta lempääläistä vuodessa. Tavoitteen mukaan Lempäälän väkiluku olisi reilut 26 000 asukasta vuonna 2030.

Lempäälän nyky suunnitelmat nojaavat vahvasti Sääksjärven osayleiskaavan hyväksymiseen ja sen mahdollistamaan rakentamiseen.

Lempäälän tavoitteen mukainen väestönkasvu on korkeampi kuin Tilastokeskuksen ennuste.

Tavoite

Asukaskohtainen lainamäärämme on alle Tampereen kaupunkiseudun kehyskuntien keskitason. Velkaantumista ja velkankantokykyä seurataan myös konsernitasolla. Investointiohjelmamme on talouden kantokykyyn nähden realistinen.

Tavoitteeseen pääseminen edellyttää korjaavia toimenpiteitä.	
Lempäälän asukaskohtainen lainamäärä, 31.12.2023	3709 e
Tampereen kehyskuntien asukaskohtainen lainamäärä, keskiarvo 31.12.2023	3079 e
Lempäälän konsernivelka, 31.12.2023	6480 e
Tampereen kehyskuntien konsernivelka, keskiarvo	3865 e

Merkittävimmät velkaantumisen hallintaa tukevat toimenpiteet

- Valtuusto käynnisti lokakuussa 2023 sopeutusohjelman 2024-2026 valmistelun, jonka tarkoituksena on katkaista talouden alijäämäisyyskehitys sekä hallita kunnan velkaantumista.
- Valtuusto päätti sopeutusohjelmasta huhtikuussa 2024 ja samalla sitoutui 12 miljoonan euron vuosittaiseen investointikattoon taloussuunnitelmavuodesta 2027 lähtien.

Tilannearvio

Lempäälä investoi vahvasti tulevaisuuteen. Tämän myötä kunnan lainamäärä on pysynyt korkealla. Nykyinen investointiohjelma vuosille 2024–2026 pitää investoinnit ennätyskorkealla erityisesti vuosina 2024 (33 me) ja 2025 (22 me).

Lempäälän investoinneissa korostuu panostukset lapsiin ja nuoriin: Sääksjärven koulun peruskorjaus ja laajennus sekä Saikantalon rakentaminen, jossa yhdistyy koulu ja päiväkotimuodostavat merkittävän osan investointiohjelmasta. Lisäksi suuressa roolissa ovat myös kunnan elinvoimainvestoinnit, kuten Saikan asuntomessualue ja uudet yritys- ja asuinalueet.

Tehtyjen investointipäätösten perusteella ja 2-3 vuoden ennustettavissa olevan kuntatalouskehityksen valossa strategiatavoite ei toteudu.

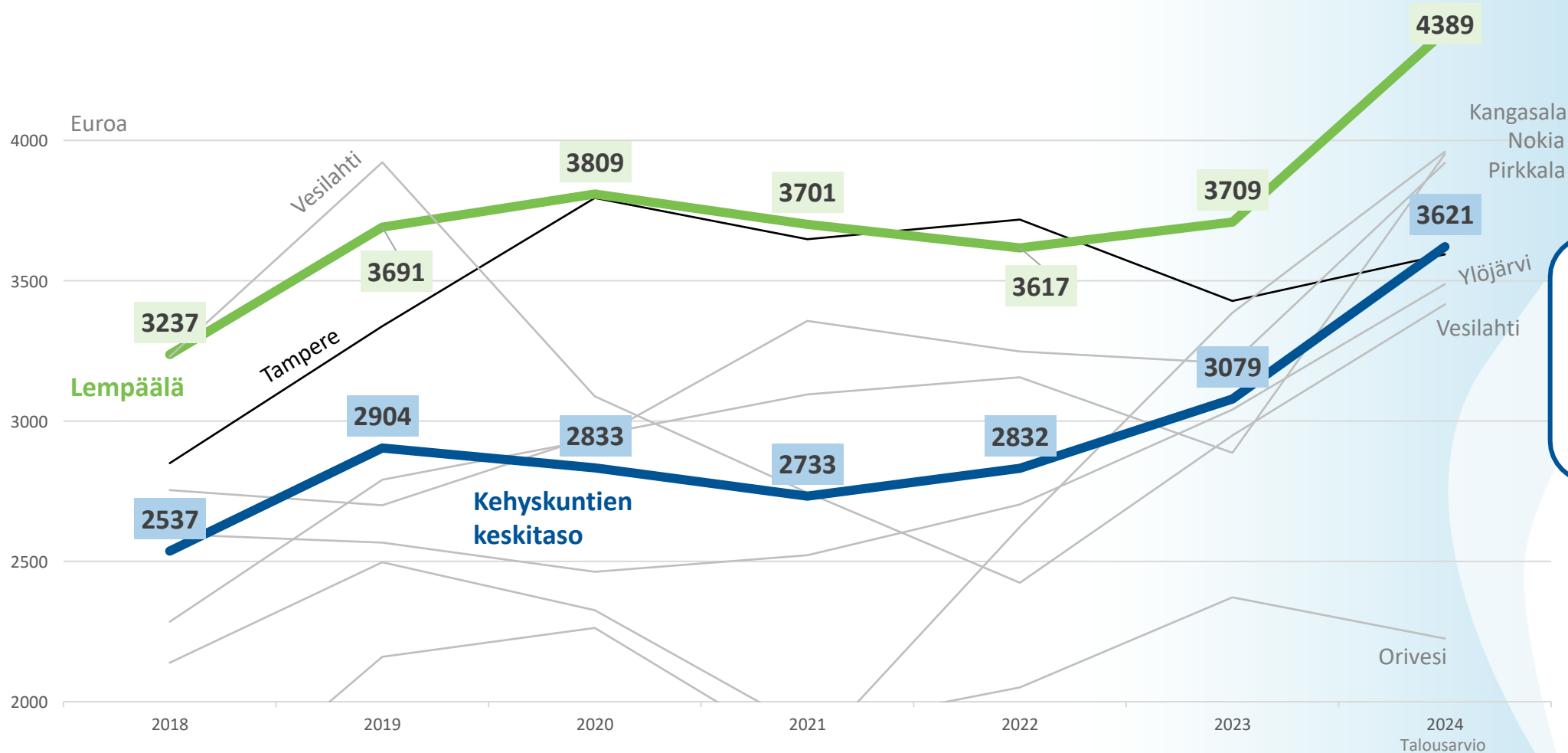
Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Lempäälän asukaskohtainen lainamäärä on strategiatavoitteeseen nähden liian korkealla tasolla. Investointien rahoitukseen tulee hakea vahvemmin ulkoista rahoitusta tai rahoittaa niitä omalla omaisuuden myynnillä. Investointien määrää voidaan myös vähentää tai jaksottaa pidemmälle aikavälille.

Jotta voimme saavuttaa strategiatavoitteen, tulee kunnan ratkaista, miten investointeihin saadaan riittävästi vuosikatetta ja lisätuloja.

Lempäälän asukaskohtainen lainamäärä ylittää selvästi kehyskuntien keskitason

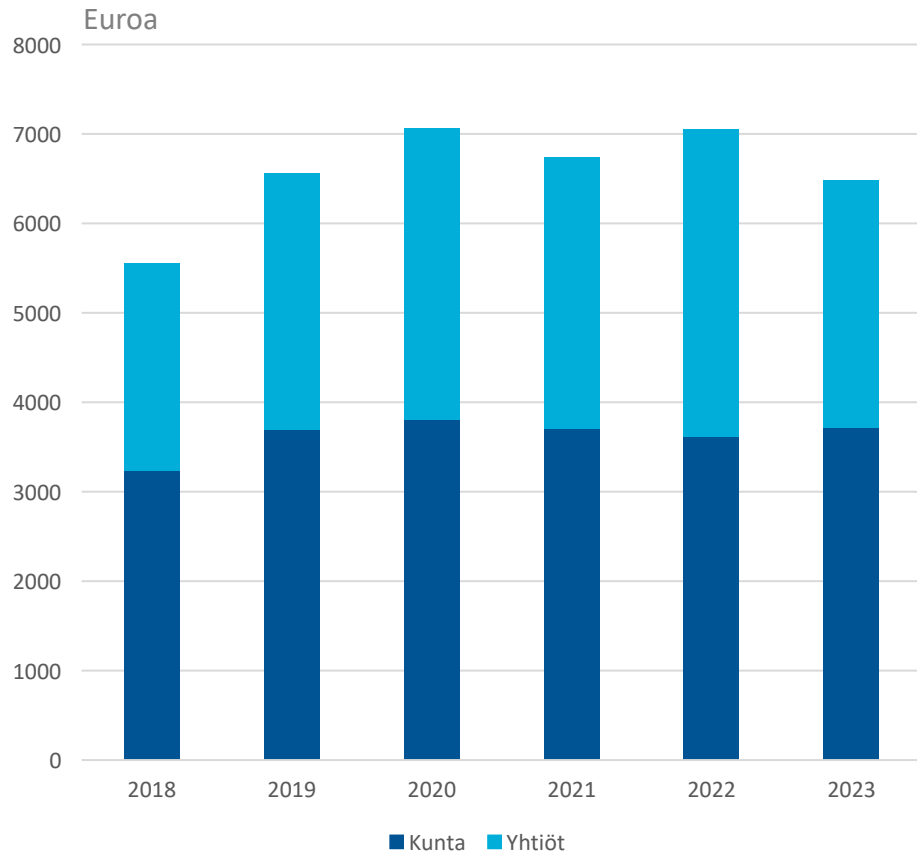

Asukaskohtaisen lainamäärän tulee pienentyä 700 eurolla, jotta Lempäälä voi saavuttaa strategiatavoitteensa.
Tavoitteena on sijoittua alle Tampereen kaupunkiseudun kehyskuntien keskitason.

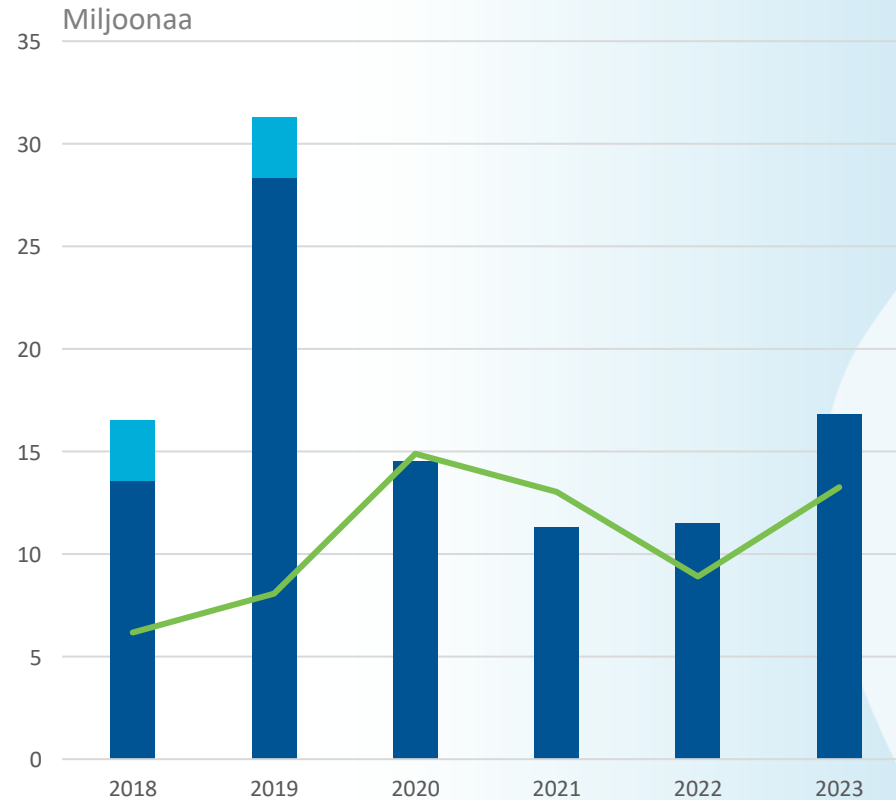

Lempäälän kunnan sekä koko kuntakonsernin investointitaso on korkea

Asukaskohtainen konsernivelka

Investointien rahoittaminen

Vuosikate ei ole useimpina vuosina riittänyt investointien rahoittamiseen.

- Lempäälän Vesi -liikelaitos
- Peruskunnan investoinnit
- Vuosikate

Suunnitelma

Investointeja priorisoidaan ja niiden rahoituksen ratkaisuvälikoimaa laajennetaan

Tavoite: Asukaskohtainen lainamäärämme on alle Tampereen kaupunkiseudun kehyskuntien keskitason. Velkaantumista ja velkankantokykyä seurataan myös konsernitasolla. Investointiohjelmamme on talouden kantokykyyn nähden realistinen.

Valtuusto päätti osana sopeutusohjelmaa sitoutua 12 miljoonan euron vuosittaiseen investointikattoon taloussuunnitelmavuodesta 2027 lähtien (KV 24.4.2024 § 24). Investointikatton toimeenpano ei ole jo päätettyjen investointien takia mahdollista tätä ennen.

Velkaantumiskehityksen katkaiseminen vaatii investointikatton noudattamisen lisäksi myös valtuuston hyväksymän sopeutusohjelman toimeenpanossa sekä lisäsopeutustoimissa onnistumista. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää merkittävää vuosikatteen paranemista. Tällä hetkellä valtakunnallisista päätöksistä johtuva käyttötalouden rahoitusvaje uhkaa velkaantumiskehityksen tervehtymistä.

Oheen on koottu toimenpiteitä, joilla Lempäälä voi hallita lainamääräänsä nyky suunnitelmien lisäksi.

Omaisuuksien myynti

- Myydään kunnan kiinteistö- ja maaomaisuutta ja rahoitetaan osa investoinneista saaduilla myyntivoitoilla

Toimivalta: kunnanhallitus

Sitomattomien investointien priorisointi

- Päätetään suunnitelmasta, jolla investoinnit priorisoidaan vuosittaisen 12 miljoonan euron investointikatton mukaisesti
- Hallitaan kunnan investointitaakan ajallista jakautumista ja jaksotetaan yksittäisten alueiden infrahankkeita siten, että kaikkia alueen infrakokonaisuuksia ei toteuteta etupainotteisesti

Toimivalta: valtuusto

Ulkoinen rahoitus ja innovatiivinen yhteistyö

- Otetaan vahvemmin investointien rahoituksen ratkaisuvälikoimaan ulkoinen rahoitus ja investointien jakaminen toisen kumppanin kanssa, esimerkiksi liikuntahalli-investoinneissa

Toimivalta: valtuusto, kunnanhallitus, yhdyskuntalautakunta

Tavoite

Tavoitteena matala työttömyysaste, alle 7,5 %. Keskitymme erityisesti nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistyvien palveluihin.

Olemme saavuttaneet tavoitteen.

Lempäälän kunnan työttömyysaste [kuukausien keskiarvo 2023]	6,3 %
Nuorisotyöttömyys [2023]	9,3 %

Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet

- Talousarvioon tai tilinpäätökseen ei ole kirjattu työttömyysastetta koskevia toimenpiteitä.

Tilannearvio

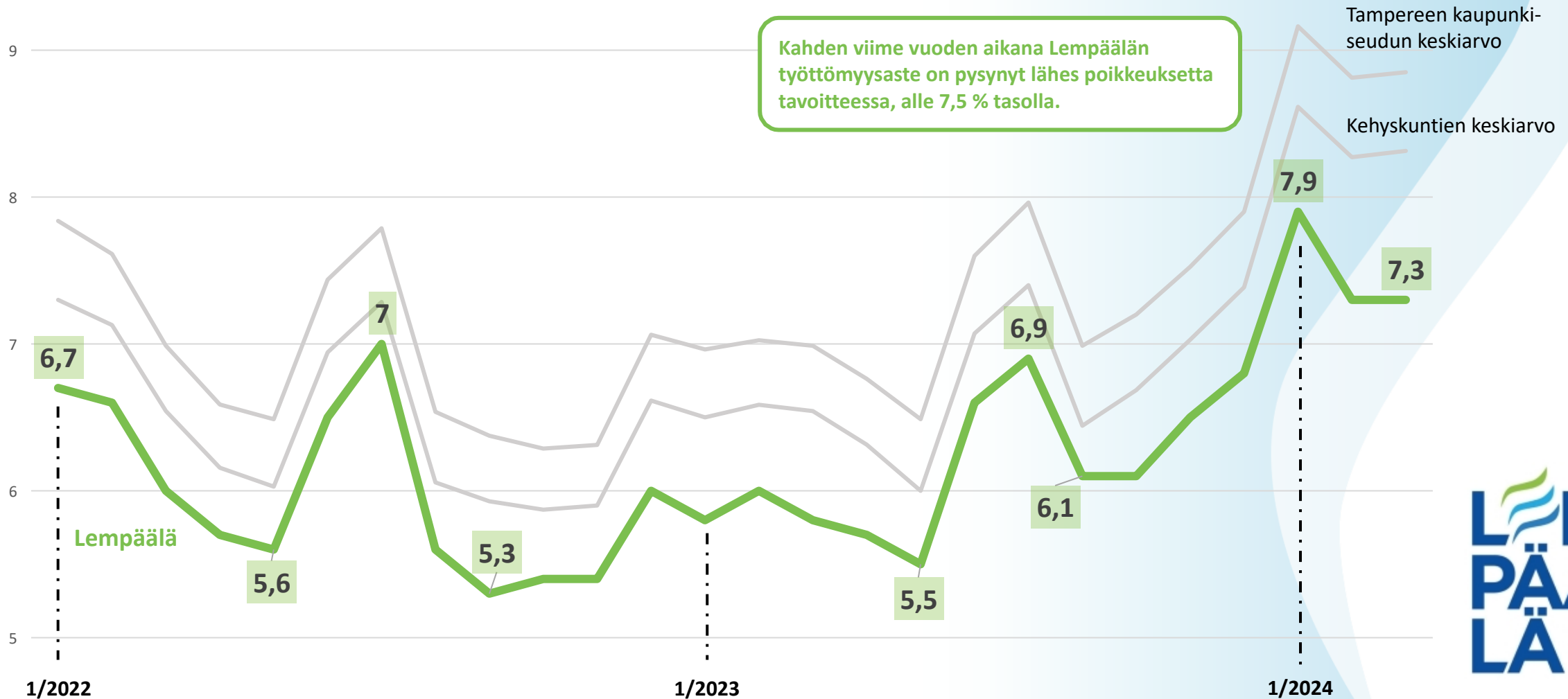
Lempäälän työttömyysaste on strategiatavoitteen mukainen ja kaupunkiseudun vertailussa matala. Lempäälässä ollaan tehty esimerkillistä työtä kuntalaisten työllistymisen edistämiseksi. Matalan työttömyys- ja nuorisotyöttömyysasteen lisäksi Lempäälässä pitkäaikaistyöttömät työllistyvät keskimääräistä nopeammin.

Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

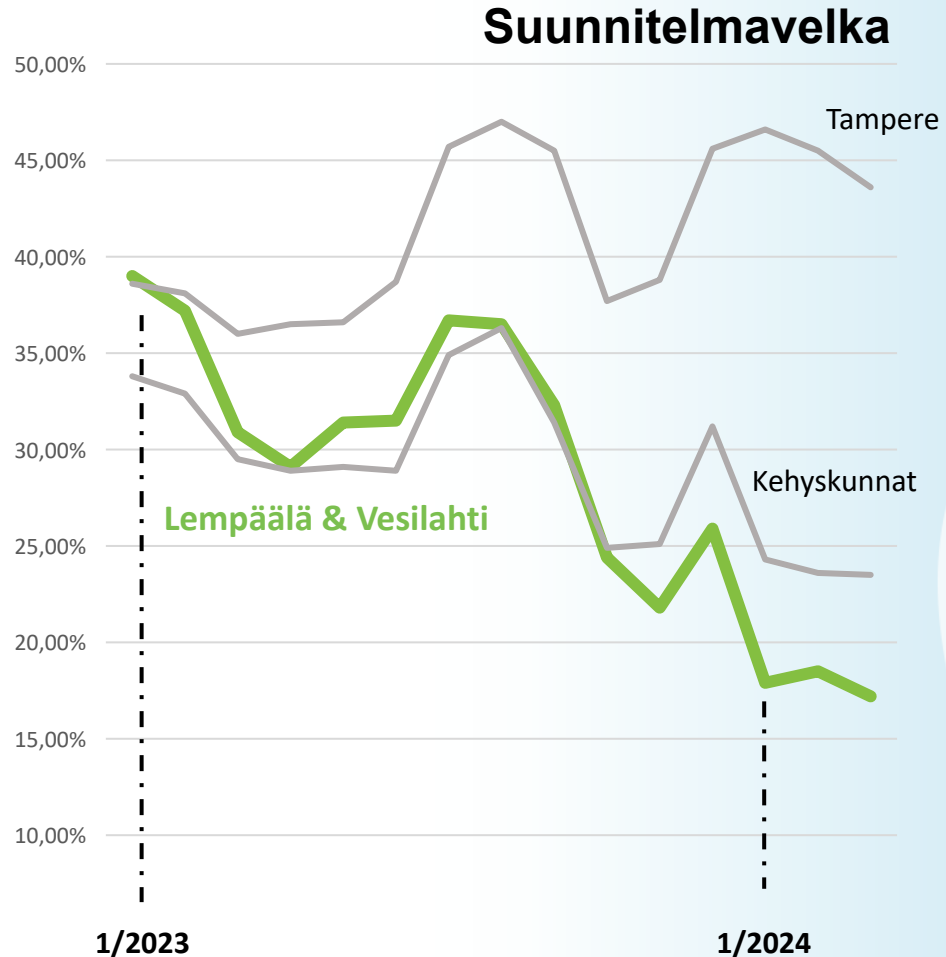
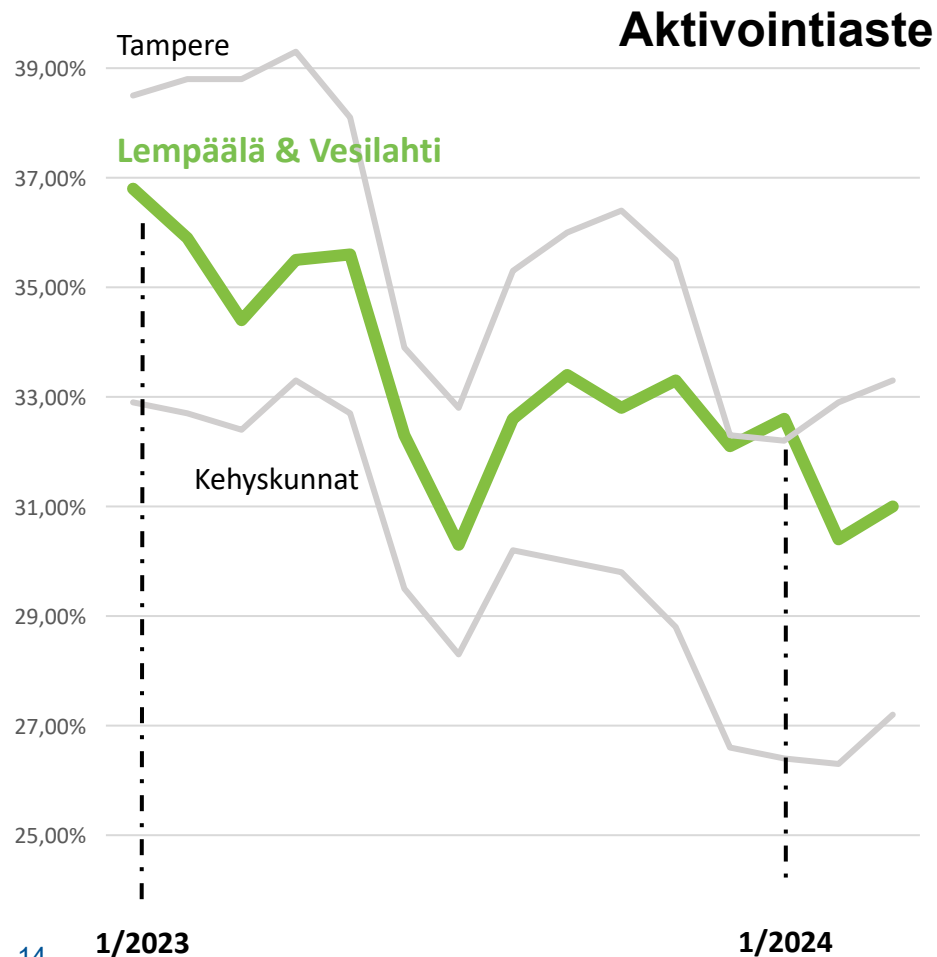
Työttömyysasteen matalan tason säilyminen edellyttää jatkossa monialaisen yhteistyön tehostamista, jonka lakisääteinen velvoite tulee voimaan vuonna 2025. Lisäksi työttömyyden ehkäiseminen edellyttää kunnalta napakkaa otetta nuorisotyöhön ja oppivelvollisuuden valvontaan, jolla voidaan ennaltaehkäistä koulun keskeyttämistä ja näin ollen todennäköisyyttä työttömyyteen.

Työllisyyspalvelut ovat vahvassa valtakunnallisessa ohjauksessa. Kunnan vaikutusmahdollisuudet palveluiden järjestämiseen rajautuvat osittain kunnan edunvalvontaan, jolla voidaan edesauttaa lainsäädännön norminpurkoa ja näin ollen työllisyyspalveluiden järjestämistapoja. Jatkossa edunvalvonnan tulee olla keskiössä, jotta palvelut voidaan järjestää paikallisesti toimivalla, parhaalla mahdollisella tavalla.

Lempäälän työttömyysaste seuraa yleisiä trendejä, mutta pysyy silti kaupunkiseutuun nähden alhaisena

Työttömät saadaan Lempäälässä ja Vesilahdella kehyskuntia paremmin palveluiden piiriin

Aktivointiaste on Lempäälän kunnan asiakkailta kehyskuntien keskitasoa korkeampi. Noin kolmasosa työttömistä on aktiivisten työvoimapolitiittisten palveluiden piirissä.

Suunnitelmavelka on lähtenyt tänä vuonna laskuun eli yhä useampi asiakkaan työllistymissuunnitelma on tehty lainmukaisessa määräajassa. Suunnitelmavelka on madaltunut jo Tampereen kaupunkiseudulla vertailtuna esimerkilliselle tasolle.

Lempäälä ja Vesilahti raportoidaan yhdessä, sillä Lempäälän kunta vastaa myös Vesilahden kunnan työllisyyspalveluista työllisyyden kuntakokeilun asiakkaille.

Tavoite

Lempäälän työpaikkaomavaraisuusaste on korkea, yli 84 %.

Tavoitteen saavuttaminen edellyttää korjaavia toimenpiteitä.

Lempäälän työpaikkaomavaraisuusaste (2022)	70,5 %
--	--------

Työpaikkaomavaraisuuden määritelmä ja vaikutukset

Työpaikkaomavaraisuus ilmaisee alueella työssäkäyvien ja alueella asuvan työllisen työvoiman määrän välisen suhteen. Työpaikkaomavaraisuutta alentaa se, jos kunnassa asuva työväestö käy töissä Lempäälän ulkopuolella. Työpaikkaomavaraisuutta nostaa se, jos kunnan ulkopuolella asuvat käyvät Lempäälässä töissä. Koska Lempäälän työpaikkaomavaraisuus on alle 100 %, tarkoittaa se sitä, että Lempäälä ”tyhjenee” päivän ajaksi, kun töitä tehdään muissa kunnissa toimiville työnantajille.

Työpaikkaomavaraisuus kertoo kunnan asemasta suhteessa pendelöintialueen muihin kuntiin: lukua alentaa naapurikunnat, joissa on suuria työllistäjiä. Työpaikkaomavaraisuuden alhaisuus voi kertoa myös siitä, että Lempäälä on erityisesti juuri houkutteleva asuinpaikka.

Työpaikkaomavaraisuuteen panostamisella on moninaisia vaikutuksia kuntatalouteen ja elinvoimaan. Yrityskeskittymät ja työvoimaintensiiviset alat lisäävät kunnan yhteisövero- ja tuloverokertymää. Lisäksi peruspalveluiden valtionosuus on sidottu työpaikkaomavaraisuuteen ja näin ollen valtiontukea saavat enemmän ne kunnat, joiden työpaikkaomavaraisuus on korkeampi. Työpaikkaomavaraisuuden kehittyminen kertoo positiivisesta yritysten syntymisen ja ekosysteemien kasvun kierteestä.

Merkittävimmät työpaikkaomavaraisuutta tukevat toimenpiteet

- Tehtiin 3 uutta yritystontin varausta (4,4 ha) ja jatkettiin 2 yritystontin varaus sopimusta (5 ha).
- Kaavoitimme kaksi yritystonttialuetta vuosien 2022-2024 aikana (yritystontit valmistuneissa kaavoissa).

Tilannearvio

Emme ole saavuttamassa työpaikkaomavaraisuutta koskevaa tavoitetta. Lempäälän työpaikkaomavaraisuusaste on kaupunkiseudun neljänneksi korkein, mutta se kuuluu silti Suomen heikoimpaan neljännekseen. Eroa kaupunkiseudun toisena olevaan Pirkkalaan on 30,1 %-yksikköä. Jos Lempäälän työpaikkaomavaraisuusaste olisi strategian mukainen, työskentelisi Lempäälässä 1500 henkilöä enemmän kuin nyt.

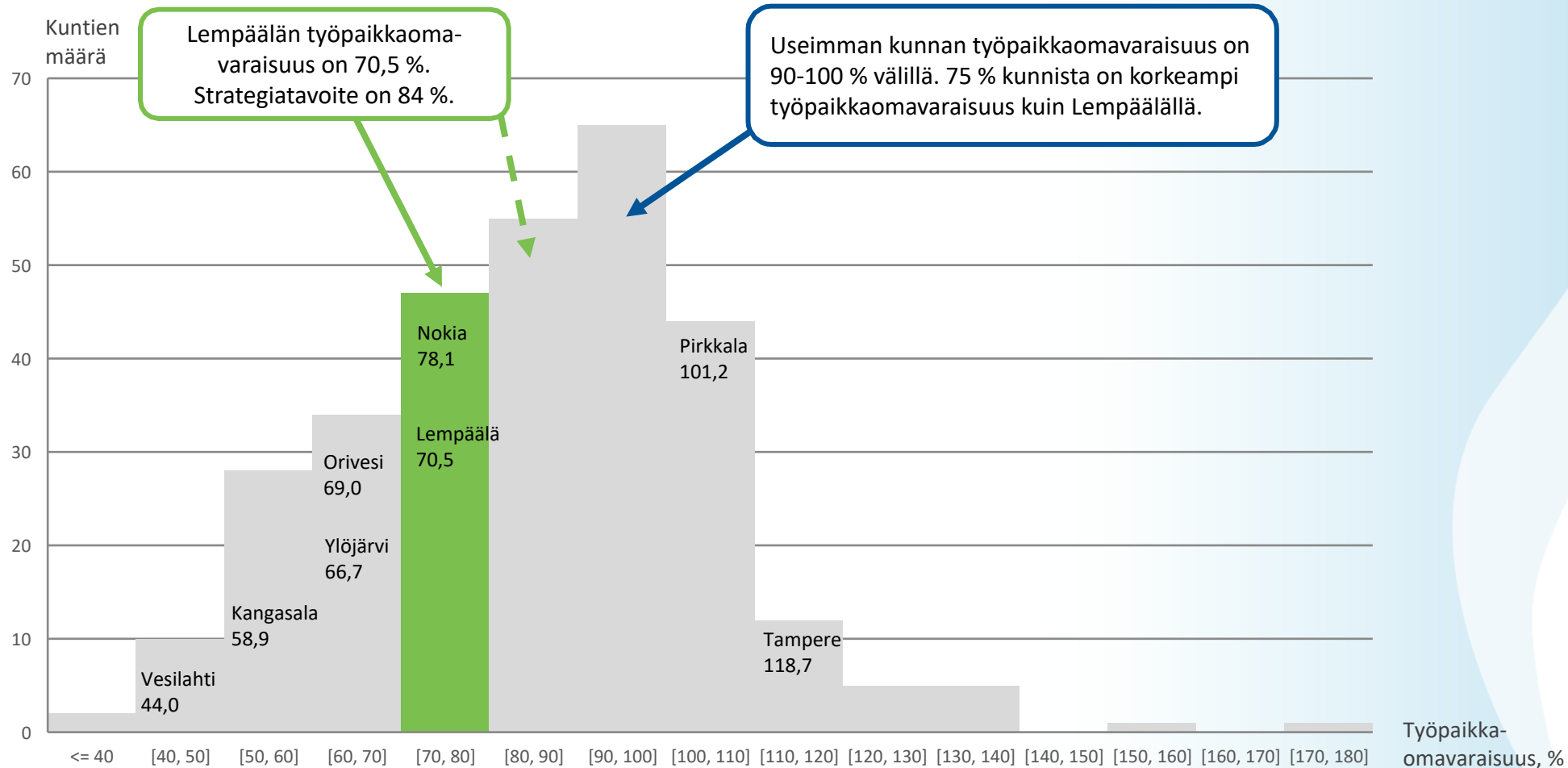
Viime vuosina työpaikkaomavaraisuutta on pyritty kasvattamaan yritystonttien kaavoittamisella sekä niiden varauksilla ja varaus sopimuksilla. Juuri nyt kaavoitusohjelmassa työn alla on 7 yritystonttia.

Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Kunnan toimenpiteet, jotka edesauttaisivat työpaikkaomavaraisuuden kasvua, liittyvät kuntamarkkinointiin, jossa vahvistetaan mielikuvaa Lempäälästä houkuttelevana yritysten sijaintipaikkana ja investointikohteena sekä yritystonttien luovutuskriteerien tarkentamiseen, joissa painotettaisiin työpaikkojen määrää. Jatkossa on myös tärkeää kaavoittaa yritystontteja sellaisiin paikkoihin, jotka ovat houkuttelevia Lempäälästä kiinnostuneille yrityksille ja jotka ovat joukkoliikenteen saavutettavissa.

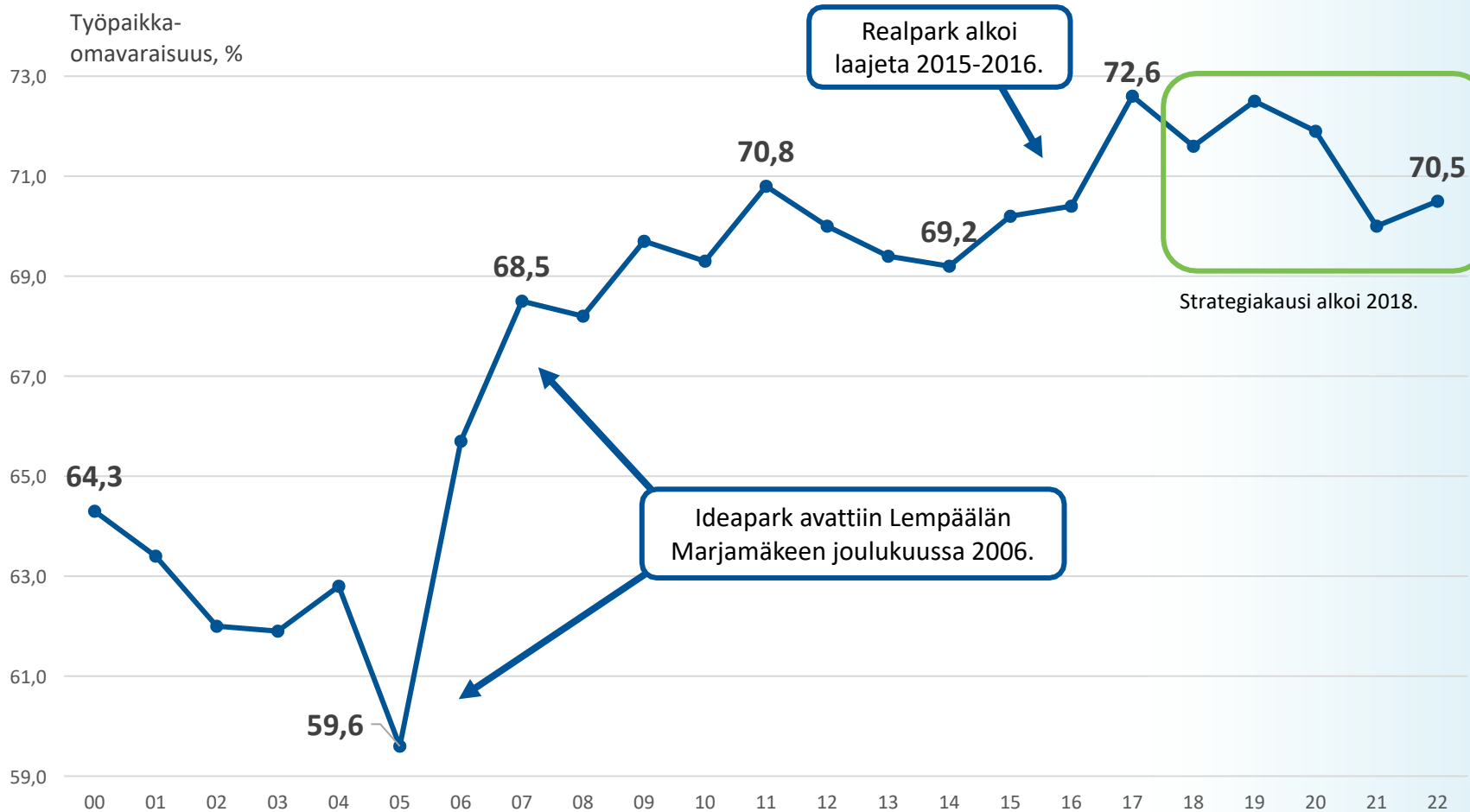
Erityisen tärkeää työpaikkaomavaraisuuden kehittymisen kannalta on Sääksjärven osayleiskaavan hyväksyminen, jonka myötä kuntaan syntyy uusia houkuttelevia yritystontteja ja -toimitiloja. Lisäksi asemakaavoitusohjelman painopisteen siirtäminen kohti yritystonttien kaavoittamista ja yritysten sijoittumispalveluihin panostaminen olisivat oikeasuuntaisia toimia tavoitteeseen pääsemiseksi.

Vahvasta elinvoimasta huolimatta Lempäälä kuuluu työpaikkaomavaraisuuden heikoimpaan neljännekseen

Lempäälä on kasvattanut 2000-luvulla työpaikkaomavaraisuuttaan - strategiakaudella se on kuitenkin laskenut

Strategiatavoitteeseen (84 %, v. 2030) pääseminen edellyttää kahdeksassa vuodessa 13,5 %-yksikön nousua. Tämä edellyttää Ideaparkin kaltaisen vaikutuksen toistumista.

Suunnitelma

Työpaikkojen synty ohjaa kaavoitusta, joukkoliikenteen suunnittelua, yritystonttien luovuttamista ja markkinointia

Tavoite: Lempäälän työpaikkaomavaraisuusaste on korkea, yli 84 %.

Kunnan nykysuunnitelmien toteutumisella on merkittävä vaikutus työpaikkojen syntyyn Lempäälässä. Sääksjärven osayleiskaavan mukaisten työpaikka-alueiden toteuttaminen tuottaisi arviolta 1600 uutta työpaikkaa, mikä on 21 % lisäystä nykyiseen työpaikkamäärään. Kasvua tukevat lisäksi Marjamäen, Pajalan, Pohjoisrinteen ja Etelärinteen alueen yli 10 yritystonttia sekä Lempäälän keskustaan tulevaisuudessa rakentuvat liikekiinteistöt.

Asuntomessujen järjestämisellä, rakentuvalla uimahallilla ja suunnitellulla hotellilla on merkitystä Ideaparkin alueen työpaikkojen turvaajina.

Potentiaalia työpaikkojen syntyyn sisältää lisäksi mahdollinen ratapihan siirto Lempäälään ja neuvotteluiden alla olevat kaupan alan suuryksikköhankkeet.

Oheen on kuvattu työpaikkaomavaraisuutta kehittäviä toimenpiteitä, joita kunnalla on käytettävissään nykysuunnitelmien lisäksi.

Sääksjärven uudet yritysalueet

- Varmistetaan työpaikkojen syntyminen kaavoittamalla ja mahdollistamalla uusia yritysalueita Sääksjärvelle

Marjamäen joukkoliikenne

- Parannetaan Marjamäen alueen joukkoliikennettä. Varmistetaan asuntojen riittävyys ja sujuva työssäkäynti.

Toimivalta: yhdyskuntalautakunta, valtuusto

Yritystonttien luovutukset

- Yritystonttien luovutuksissa priorisoidaan uusien työpaikkojen syntyä.

Toimivalta: kunnanhallitus

Yrittäjyys- ja elinvoimakunnan maine

- Vaalitaan ja vahvistetaan hyvää yrittäjyys- ja elinvoimakunnan mainetta.

Toimivalta: kaikki toimielimet, erityisesti: kunnanhallitus ja elinvoimajaosto, Lempäälän Kehitys Oy

Markkinoinnin kohdentaminen

- Houkutellaan monipuolisesti eri työpaikkoja, myös julkisen alan työpaikkoja (esim. NATO, yliopistot). Laajennetaan markkinointia kansainvälisiin yrityksiin sekä kasvupotentiaalia sisältäviin aloihin.
- Markkinointi kohdennetaan työvoimavaltaisiin yrityksiin
- Houkutellaan yrityksiä, jotka hyötyvät Lempäälän oppilaitosyhteistyöstä

Toimivalta: elinvoimajaosto, Lempäälän Kehitys Oy

Edunvalvonta

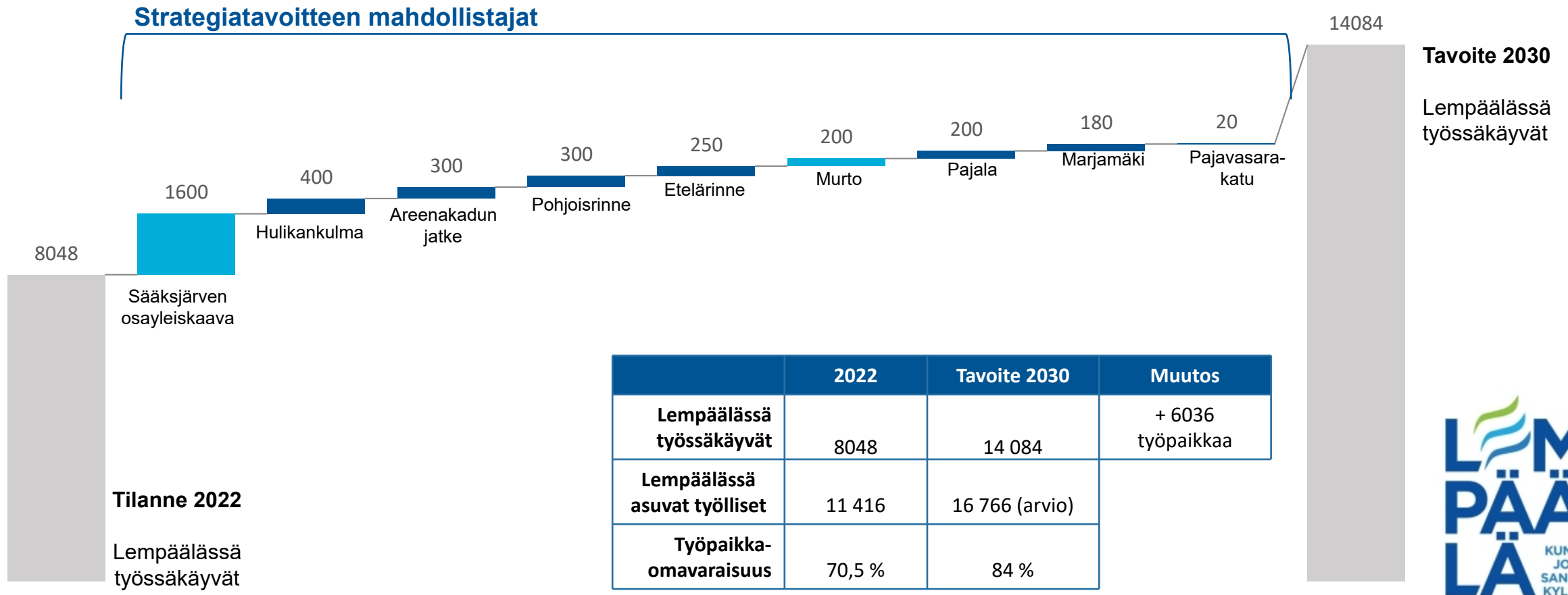
- Työpaikkaomavaraisuutta kehittävät hankkeet vaativat edunvalvontaa ja verkosto-yhteistyötä.

Toimivalta: kunnanhallitus, valtuustoryhmät

Suunnitelma

Kaavoitus työpaikkaomavaraisuuden mahdollistajana

Tavoite

Kuntalaiset hyödyntävät sähköisiä palveluita, jotka ovat saavutettavissa ajasta ja paikasta riippumatta useissa eri kanavissa. Lisätään henkilökohtaista palvelua ja huolehditaan saavutettavuudesta.

Olemme saavuttamassa tavoitteen.	
Keräämme sähköisesti palautetta ja vastaamme kuntalaiselle keskimäärin ajassa (1-4/2024)	27 h 40 min
Sähköisten palveluiden osuus kunnan kaikista palveluista	Ei vielä raportoitavissa.
Sähköisten palveluiden käytön osuus	Ei vielä raportoitavissa.

Tilannearvio

Lempäälässä on kehitetty yksittäisiä ratkaisuja, jotka mahdollistavat kuntalaisten sujuvamman asiointin sähköisesti. Strategiatavoitetta edistetään palvelu kerrallaan. Mitä enemmän asiointia sähköistetään, kasvaa myös digiasiointiin liittyvän neuvonnan tarve. Tähän ollaan vastattu digituki-toiminnan kautta.

Mobiiliverkko kattaa 98 % Lempäälästä, joten digipalvelut ovat lähes kaikkialla Lempäälässä saatavilla.

Lempäälä panosti vuonna 2022 sosiaali- ja terveyspalveluiden sähköiseen asiointiin. Palvelut kuuluvat nykyään Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulle.

Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Asiakaspalveluita parantavat sähköiset ratkaisut edellyttävät rahallista panostusta. Kunnan tulee priorisoida työssään vaikuttavimmat kehittämistoimenpiteet. Kehittämistoimenpiteiden priorisoinnin avuksi luodaan digitiekartta.

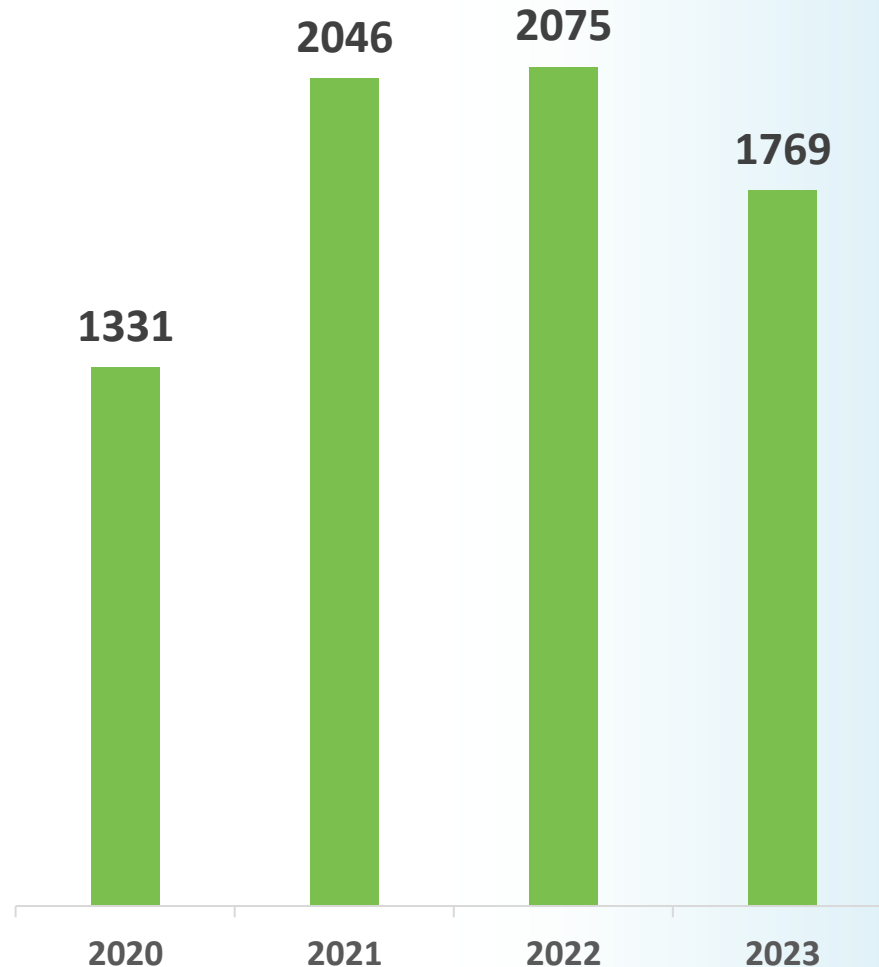
Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet

- Olemme kehittäneet kuntalaisten sähköiseen palautekanavaan liittyviä toimintamalleja. Kuntalainen saa vastauksen palautteeseensa keskimäärin kahden päivän sisällä.
- Koulutettiin palveluneuvoja digioppaiksi ja aloitettiin ilmaisen digituen tarjoaminen kuntalaisille Palvelukäytävän aukioloaikoina.
- Voimme lähettää kuntalaiselle sähköisesti tiedon päätöksestä Suomi.fi -palvelujen avulla. WILMA-robotin avulla huoltaja saa sähköisesti tiedon, kun oppilasta koskeva hakemus on ratkaistu.
- Maaseutupalvelut on mahdollistanut 100 % sähköisen asiointin. Kaikki hakemukset ovat sähköisiä. Sähköisen asiointin osuus kaikesta asiointista on 100 %.
- Rakennusvalvonnassa otettiin käyttöön matalan kynnyksen lupaklinikat ja Pate-päätöksentekojärjestelmä, joka mahdollistaa kuntalaisen sähköisen asiointin. Kehitettiin rakennusvalvonnan palvelua ja lupakäsittelyn sujuvuutta mm. rakentajien ja suunnittelijoiden neuvontatilaisuuksilla.
- Loimme sähköisen verkkokaupan kunnan kokoustilojen ja toripaikkojen varaamiseen ja maksamiseen. Yritykset ja yksityiset henkilöt voivat varata ja maksaa tilan verkkokaupan kautta.
- Lempäälän Vuokrakodit Oy on mahdollistanut sähköisen hakemuksen, vuokrasopimuksen ja sen irtisanominen. Nämä ovat aktiivisesti käytössä. Muuttotarkastuksiin liittyvät tilaukset ja ilmoitukset sekä vakuuksien käsittely on mahdollista tehdä sähköisesti.
- Lempon Parkki Oy: parkkimaksun maksaminen on täysin digitaalista Moovy-sovelluksen kautta.

Kuntalaiset asioivat aktiivisesti kunnan palautekanavassa: palautteiden määrä on noussut vuositasolla kahteentuhanteen

Sähköisen palautekanavan kautta kuntalainen voi jättää palautetta, idean tai kysymyksen.

Kunnan palvelulupauksen mukaan kuntalainen saa vastauksen kolmen arkipäivän sisällä. Kunta on onnistunut vastaamaan palautteisiin keskimäärin alle kahdessa vuorokaudessa.

Palautteiden määrä

Tavoite

Palveluiden on pysyttävä väestön kasvua vastaavana. Tavoitteenamme on sijoittua palvelumaksujen ja taksojen hintatasossa seudun keskiarvoon.

Tavoitteeseen pääseminen edellyttää korjaavia toimenpiteitä.	
Seudun keskiarvoon sijoittuvat tai sen alittavat maksut ja taksat	63 % (10/16)
Seudun keskiarvon ylittävät maksut ja taksat	37 % (6/16)
Lempäälän Vesi Oy:n seudun keskiarvoon sijoittuvat tai sen alittavat asiakasmaksut	25 % (1/4)
Lempäälän Lämpö Oy:n seudun keskiarvoon sijoittuvat tai sen alittavat asiakasmaksut	0 %

Merkittävimmät strategiatavoitetta tukevat toimenpiteet

- Käynnistettiin kotihoidontuen kuntalisäpilotti syksyllä 2023. Kuntalisäpilotti vähentää painetta päiväkotinvestointeihin. Kotihoidontuen kuntalisäpilotin piirissä on 274 päiväkotikäistä lasta 196 eri perheestä.
- Mansikkamäen uusi päiväkotitoiminta valmistui käyttöön keväällä 2023.
- Arwolan päiväkotitoiminta otettiin käyttöön tammikuussa 2023.
- Valtuusto päätti käynnistää Saikantalon rakennushankkeen. Hankkeessa Saikan alueelle rakennetaan koulu ja päiväkotitoiminta.
- Lempäälän Marjamäkeen valmistuu kunnan ja Ideaparkin yhteishankkeena uimahalli-kylpylä, jonka käyttö alkaa syksyllä 2024.

Tilannearvio

Kuntalainen saa 63 % palveluistaan samaan hintaan tai edullisemmin kuin muualla seudulla keskimäärin. Kuntalainen maksaa seudun keskiarvoa enemmän rakennusluvista, tontti- ja mittauspalveluista, ympäristöluvista, maankaatopaikan käytöstä, aamu- ja iltapäivätoiminnasta sekä yhteisösaunoista. Valtuuston päättämän sopeutusohjelman (KV 24.4.2024 § 24) perusteella muutamia seudun keskiarvossa tai sen alittavia taksoja nostetaan.

Kunnan tytäryhtiöiden maksut ja taksat ovat osin riippuvaisia kunnan päätöksistä ja niiden ajoituksesta sekä toimintaympäristön muutoksista. Koko kunnan toiminta kaavoituksesta tonttimyyntiin heijastuu yhtiöiden maksujen tasoon. Yhtiöiden investointien määrä ja niiden pitkät takaisinmaksuajat johtavat myös maksujen korotuspaineisiin. Tytäryhtiöiden investoinnit nauhataajamaan ovat kalliita ja niiden takaisinmaksu mm. liittymismaksuina on suhteellisen vähäistä.

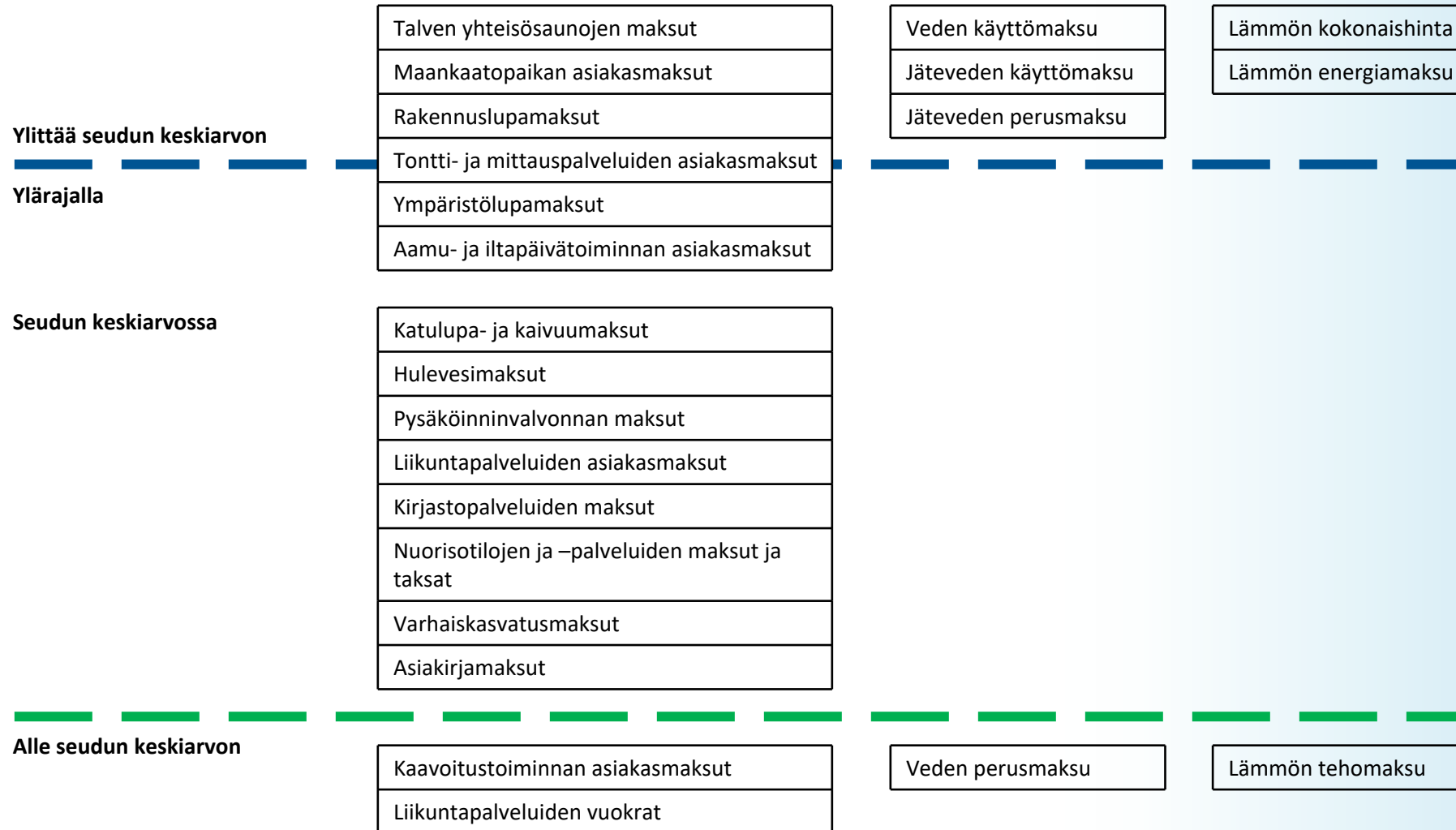
Lempäälässä huolehditaan erilaisin toimin, että palvelut pysyvät väestön kasvua vastaavana. Lempäälä pilotoi tällä hetkellä kotihoidontuen kuntalisää, joka mahdollistaa muun muassa kunnan päiväkotipaikkojen riittävyyden.

Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Jotta kunnan maksuja ja taksoja voidaan laskea kaupunkiseudun tasolle, tulee päättää muusta kunnan tulorahoituksen kasvattamisesta tai menojen vähentämisestä.

Tytäryhtiöiden maksujen ja taksojen hintatasoon voidaan vaikuttaa jaksottamalla kaavoitusta ja siitä seuraavia infrastruktuuri-investointeja.

Lempääläisen vesi ja lämpö naapurikuntia kalliimpaa, muut yksittäiset taksat pääosin seudun keskiarvossa

Suunnitelma

Tärkeintä taata kuntalaisille kilpailukykyinen veden, lämmön ja sähkön hintataso

Tavoite: Palveluiden on pysyttävä väestön kasvua vastaavana. Tavoitteenamme on sijoittua palvelumaksujen ja taksojen hintatasossa seudun keskiarvoon.

Palvelumaksujen ja taksojen hintatason alentaminen edellyttää kunnan tulonmuodostuksen tarkastelua. Mikäli palveluiden hintatasoa alennetaan, tulee jonkin muun tulomuodon kasvaa, esimerkiksi kunnan päätösvaltaan kuuluvien tulovero- tai kiinteistöveroprosenttien, valtakunnallisesti säädettyjen valtionosuuksien tai verojen tai muiden toimintaan saatavien erillisavustustuottojen.

Hintatasoa voidaan alentaa myös vähentämällä kunnan ja kuntakonsernin investointeja. Ratkaisuissa tulee kuitenkin huomioida niiden vaikutus kuntalaisten ja muiden asiakkaiden määrään. Kuntakonsernin yhtiöiden kohdalla maksuja ja taksoja voidaan käytännössä laskea vain, kun asiakkaiden volyyymi kasvaa. Yksi merkittävä hintatason alentamisen mahdollistaja on kunnan asukasluvun kehitys ja rakentamisen lisääntyminen.

Strategiatavoitteen 100-prosenttinen saavuttaminen on tunnistettu vaikeaksi. Lempäälässä on siten tarpeen tarkastella, mitkä taksat ja maksut on tärkeintä pitää kehyskuntien keskiarvon tasolla.

Kunnan tulonmuodostus & palveluiden maksujen ja taksojen periaatteet

- Välttämättömyystuotteiden, kuten veden, lämmön ja sähkön maksujen tulee lähentyä kaupunkiseudun keskiarvoa.
- Kaupunkiseutuun verrattuna alhaisia maksuja ja taksoja voidaan korottaa. Maksujen korottamisessa tulee huomioida kustannusvastaavuuden periaatteet.
- Korotuksia voidaan tehdä pysäköinninvalvonnan maksuihin, kaavoitusmaksuihin sekä kiinteistöveroihin.

Toimivalta: valtuusto, kunnanhallitus, yhdyskuntalautakunta, kasvatus- ja opetuslautakunta, yhteisölautakunta

Tavoite

Lapsen oikeudet toteutuvat kunnan palveluissa, ja lapset ja nuoret vaikuttavat itselleen merkityksellisiin asioihin. Lempäälä täyttää lapsiystävällisen kunnan kriteerit.

Olemme saavuttamassa tavoitteen.

Lempäälä täyttää Unicefin lapsiystävällisen kunnan kriteerit	Kyllä
--	-------

Tilannearvio

UNICEF myönsi Lempäälälle kaksivuotisen Lapsiystävällinen kunta –tunnustuksen 4.12.2023 toisena pirkanmaalaisena kuntana.

Lapset ja nuoret pääsevät vaikuttamaan itselleen merkityksellisiin asioihin päiväkodissa, koulussa, vapaa-ajan palveluissa sekä päätöksenteossa.

Lempäälässä toimii myös aktiivinen nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuuston edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus valtuuston julkisissa kokouksissa sekä lautakuntien kokouksissa.

Huomioidut ja korjaukset toimenpiteet

Lapsiystävällinen kunta –tunnustus myönnetään aina kahdeksi vuodeksi kerrallaan, ja siinä kunta myös sitoutuu jatkamaan lapsiystävällisyyden kehittämistä. Tulevaisuudessa huomioita tulee erityisesti kiinnittää laadukkaisiin lapsivaikutusten arviointeihin sekä niiden hyödyntämiseen päätöksenteossa.

Kunnanhallitus päättää syksyllä 2024 vaikutusten arvioinnin mallista, jossa myös huomioidaan lapsivaikutusten arviointi.

Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet

- Lapsivaikutusten arvioinnin prosessi systematisoitiin ja lapsia/nuoria osallistava lapsivaikutusten arviointi otettiin käyttöön pilottien kautta. Lapsivaikutusten arviointi tehtiin koulukuljetusten kilometrirajan laskemisesta, aamu- ja iltapäivätoiminnan asemoinnista, Sääksjärven koulun hallintorakenteesta sekä Saikantalon pedagogisesta suunnitelmasta.
- Kunnan ruokapalvelut keräävät koululaisilta ja opiskelijoilta vuosittain palautetta kouluruuasta sen lisäksi, että palautetta otetaan jatkuvasti vastaan kunnan palautekanavan kautta.
- Lapset ja nuoret ovat olleet mukana suunnittelemassa: nuorisotila Spotti, Sääksjärven yleissuunnitelma, Myllyrannan puisto ja asuntomessualueelle rakentuva koulu Saikantalo.

Tavoite

Kunnassa on käytössä ajanmukaiset digilaitteet ja digitaaliset toimintatavat.

Voimme saavuttaa tavoitteen strategiakauden aikana.

Henkilöstön työpuhelinten määrä, osuus henkilöstöstä	n. 72 %
--	---------

Tilannearvio

Kunnan digilaitteita hankitaan ja päivitetään samassa aikataulussa Tampereen seudun kuntien kanssa. Leasing-laitteet kilpailutetaan ja niiden vaihtoväli on kolme vuotta. Näin voidaan huolehtia digilaitteiden ajanmukaisuudesta.

Valtuusto päätti osana sopeutusohjelmaa (KV 24.4.2024 § 24) keskeyttää oppilaiden henkilökohtaisten digilaitteiden hankinnan toistaiseksi. Digilaitteiden hankinta perustui strategiatavoitteen edistämiseen.

Digitaalisia toimintatapoja otetaan kunnassa käyttöön yksitellen. Tällä hetkellä Lempäälän kunta osallistuu muiden kaupunkiseudun kuntien tavoin Microsoft Copilot –pilottiin, jossa kokeillaan tekoälyn hyödyntämistä henkilöstön työnteon tukena.

Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Digilaitteiden ja digitaalisten toimintatapojen käyttöönotto edellyttää jatkossakin rahoitusta ja enenevässä määrin uusien toimintatapojen käyttöönoton osaamista. Digitalisaatiota koskevien kehittämistoimenpiteiden priorisoinnin avuksi luodaan digitiekartta.

Erityisesti tekoälyn hyödyntäminen edellyttää sitä, että organisaatiossa on kyvykkyyttä ja osaamista ottaa uusia toimintatapoja käyttöön.

Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet

- Laajennettiin sähköisen Lupapiste.fi-palvelun lupa- ja ilmoitusasioiden käsittelyä ympäristönsuojeluun.
- Otettiin sähköinen arkisto käyttöön. Kunnan asianhallinta on kokonaisuudessaan mahdollista hoitaa sähköisesti (digitaalinen).
- Otettiin käyttöön kunnan sisäinen tikeöntijärjestelmä Putki. Putkea hyödynnetään mm. digiyksikölle tulevilla laitetilauksissa.
- Lempäälän kunta osallistuu Microsoft Copilot –tekoälysovelluksen pilottiin, jossa selvitetään tekoälyn hyödyntämisen mahdollisuuksia Tampereen kaupunkiseudun kuntaorganisaatioissa.
- Valtuusto hyväksyi (KV 23.11.2022 § 70) määrärahat 4.-7.luokkalaisten oppilaiden henkilökohtaisten tietokoneiden hankintaan kolmevuotiskauden aikana. Aloitettiin 4.- ja 7.-luokkalaisille oppilaille henkilökohtaisten tietokoneiden hankinta. Huom. Valtuusto päätti sopeutustoimena keskeyttää oppilaiden digilaitteiden hankinnan toistaiseksi (KV 24.4.2024 § 24).
- Otettiin käyttöön kouluväkivallan ehkäisyyn tarkoitettu Someturva-sovellus. Sovelluksen käyttö on mahdollistettu esi- ja perusopetuksen oppilaille ja lukion opiskelijoille sekä henkilökunnalle.
- Pilotoitiin Wilma-robotin käyttöä. Robotti tukee systemaattista oppilaiden ja opiskelijoiden poissaolojen seurantaa koulu- ja kuntatasolla.
- Luotiin digitaalinen oppimateriaali ympäristöopin (3-6 lk.) ja terveystiedon tunneille (7 lk.) seudullisena AIVOT-hankkeena osana Osakkeen toimintaa.
- Otettiin käyttöön kriisi- ja häiriötilanteiden tekstiviestijärjestelmä, jolla kunta tavoittaa häiriötä koskevalla alueella asuvat asukkaat ja sillä toimivat yritykset.
- Maaseutupalvelut aloitti peltojen tilan seurannan satelliitin ja tekoälyn avulla.
- Luotiin digitaalinen perehdytyspolku sekä uusille työntekijöille että esihenkilöille.

Tavoite

Vähennämme 80 % kasvihuonepäästöjä vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Tavoitteen saavuttaminen edellyttää korjaavia toimenpiteitä.	
Käyttöperusteiset kasvihuonepäästöt Lempäälässä [Syke: 2022 arvot]	123,1 ktCO ₂ e
Käyttöperusteisten kasvihuonepäästöjen muutos vuoden 2007 tasosta [Syke: 2022 arvot]	- 19 %

Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet

Käynnistettiin **Energia- ja ilmastojärkeä –kärkihanke**, jonka tavoitteena on kasvihuonepäästöjen vähentäminen kustannustehokkaasti ja kunnan ilmastotoimien vaikuttavuuden lisääminen. Kärkihanke toteutetaan vuosien 2023-2026 aikana. Kärkihankkeessa:

- laaditaan kunnan energiaohjelma, jonka avulla kunnan energian hankinta ja käyttö sekä energiantuotanto saadaan hiilineutraaleiksi kustannustehokkaalla tavalla. Valtuusto hyväksyi energiaohjelman huhtikuussa 2024 (KV 24.4.2024 § 22).
- luodaan päästöttömiin työmaihin kannustava hankintaprosessi.
- luodaan malli ilmastoviisaan asuinalueen rakentamiseen. Pilottiasuinalueena toimii asuntomessualue Saikka.
- luodaan ilmastoviisaat prosessit ja työkalut päästövaikutusten tunnistamiseen ja seurantaan.

Tilannearvio

Lempäälän kasvihuonepäästöjen taso oli 153,1 ktCO₂e vuonna 2007. Vuonna 2022 päästöt olivat 123,1. Lempäälän kunnan nykyisellä kehityskululla ei saavuteta strategiatavoitetta vuoteen 2030 mennessä. Tämän hetkisen skenaarion mukaan vuonna 2030 saavutetaan 51 % päästövähennys vuoden 2007 tasoon nähden (vuosipäästöt 77,1 ktCO₂).

Lempäälä on tehnyt ja tekee toimia kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi, mutta toistaiseksi ne eivät ole vaikutukseltaan riittäviä. Muun muassa Lempäälän kunnan energiaohjelman (KV 24.4.2024 § 22) toteuttamisella sekä ilmastobudjetoinnin käyttöönotolla on kuitenkin mahdollista kiristää tahtia tavoitteeseen pääsemiseksi.

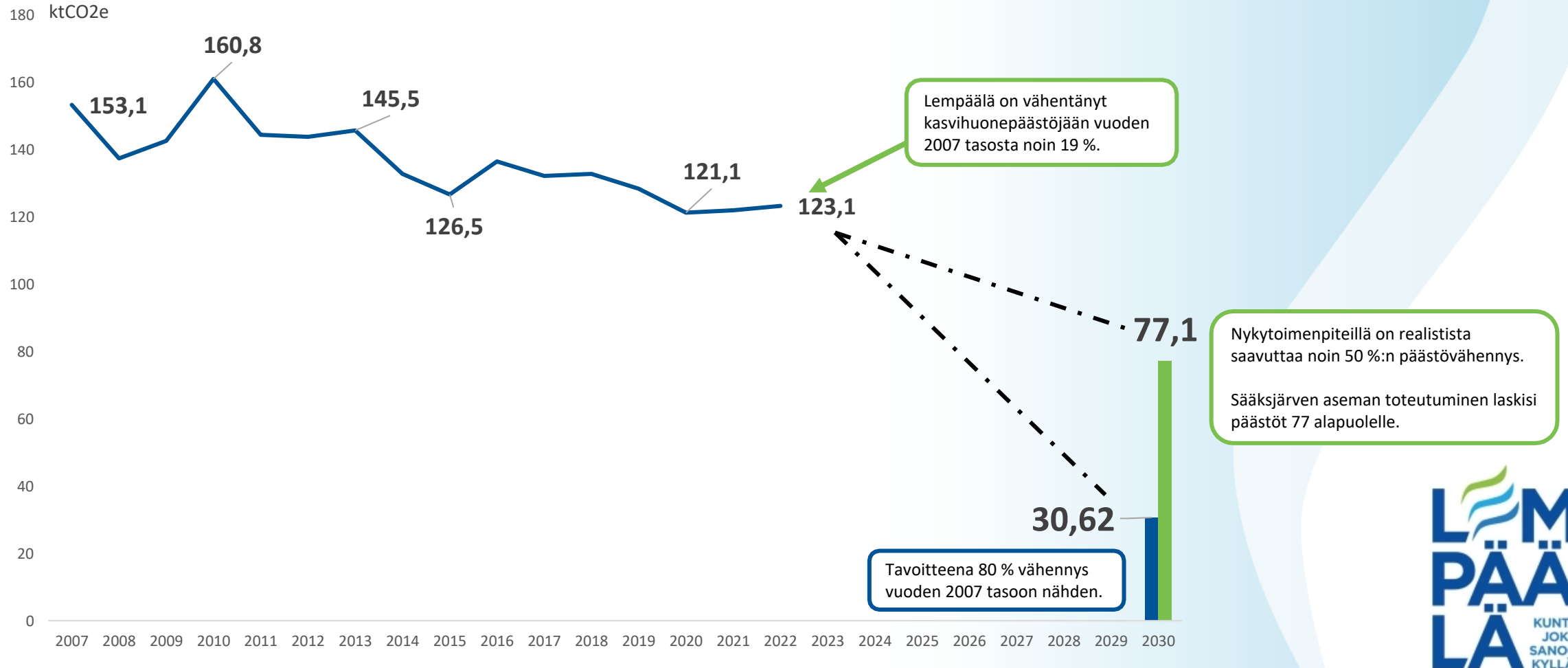
Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Vaikuttavimmat toimet kasvihuonepäästöjen vähentämisessä ovat investoinnit energiaratkaisuihin sekä energiaohjelman toteuttaminen. Näiden lisäksi käyttöönotettavalla ilmastobudjetoinnilla on mahdollista tunnistaa priorisoitavat investoinnit. Jotta tavoitteeseen voidaan päästä, on myös Hiilineutraali Kunta –työtä (HINKU) jatkettava kunnianhimoisesti.

Lisäksi on huomioitava, että EU- ja kansallinen sääntely sekä elinkeinoelämän kehitys vaikuttavat siihen, mitkä mahdollisuudet Lempäälällä on saavuttaa tavoitteensa. Näin ollen myös edunvalvontaan on syytä panostaa.

Lempäälälle tulee kiire saavuttaa strategiatavoitteen mukainen 80 % päästövähennys – edellyttää merkittäviä toimia

Lähde: Suomen ympäristökeskus (2024). Hiilineutraali Suomi.

Suunnitelma

Tieliikenne ja kaukolämpö avainasemassa

Tavoite: Vähennämme 80 % kasvihuonepäästöjä vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Tieliikenne on suurin yksittäinen päästölähde, joten Lempäälän tulee panostaa tieliikenteeseen vaikuttaviin toimiin. Joukkoliikenteen tukeminen mahdollistaa kuntalaisten ympäristöystävällisemmät valinnat. Tämä edellyttää myös sitä, että joukkoliikenteen taksat ja maksut pysyvät maltillisina.

Nykyisillä toimenpiteillä ei ole vaikutusta maatalouden päästöihin. Kunnan vaikutusmahdollisuudet rajautuvat ruokailun järjestämiseen kunnan palveluissa.

Oikealle on kuvattu päästölähteittäin ne kehityskulkua ja erityisesti sen nopeutta korjaavat toimenpiteet, joita kunnalla on käytettävissään.

Rakentaminen

- Betonirakentamisen vähentämisen edistäminen ja puurakentamiseen kannustaminen

Toimivalta: yhdyskuntalautakunta, kunnanhallitus, valtuusto

Tieliikenne

- Tiivistetään palveluverkkoa, jatketaan kaavoitusta joukkoliikenteen varteen
- Sääksjärven aseman rakentaminen
- Lähijunaliikenteen kasvattaminen
- Bussien palvelutarjonnan kasvattaminen ja yhteensovittaminen junaliikenteen aikatauluihin
- Kevyen liikenteen väylien lisääminen, pyöräilyyn panostaminen, ympärivuotisen pyöräilyn mahdollistaminen
- Sähköliikenteen edistäminen (esim. sähköpotkulaudat, robotti- ja sähköbussit) osana liityntäliikenteen kokonaisuutta
- Mahdollistetaan tieliikenteen latausasemat

Toimivalta: valtuusto, yhdyskuntalautakunta

Kaukolämpö

- Maakaasun käytön vähentäminen
- Sähköinen kaukolämmöntuotanto on suunnitteilla ja osittain jo toteutuksessa

Toimivalta: yhdyskuntalautakunta, kunnanhallituksen omistajaohjaus (Lempäälän Lämpö Oy)

Maatalous

- Kunta edistää kasvisruoan syömistä omassa tuotannossa sekä tiedotuksen kautta kuntalaisiin päin.

Toimivalta: kasvatus- ja opetuslautakunta

Työkoneet ja autot

- Kunta voi antaa kilpailutuksissa lisäpisteitä ympäristöystävällisemmistä koneista; kun mm. sähkökoneita on markkinoilla, edellytämme niitä.

Toimivalta: yhdyskuntalautakunta

Edunvalvonta

- Tavoitteeseen pääseminen edellyttää vahvaa edunvalvontaa.

Toimivalta: kunnanhallitus, valtuustoryhmät

Tavoite

Vaalimme kaava-alueiden suunnittelussa luonnon monimuotoisuutta. Keinovalikoimassamme on myös vapaaehtoinen ekologinen kompensatio.

Olemme saavuttamassa tavoitteen.	
Vapaaehtoisen ekologisen kompensaation hyvitysrankiin kirjatut toimenpiteet	0
Luonnon monimuotoisuus huomioidaan kaikissa kaavoissa	Kyllä

Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet

- Yhdyskuntalautakunta hyväksyi joulukuussa 2023 Lempäälän kunnan luonnon monimuotoisuusohjelman 2024-2031 ("Lumo-ohjelma"). Ohjelma sisältää myös hiilinielujen vahvistamiseen liittyviä toimenpiteitä.
- Tehtiin päivitysinvestointi 70 arvokkaaseen luontokohteeseen (Arvokkaat luontokohteet –selvitys).
- Lähdimme mukaan Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) pilottiin, jossa selvitetään, miten ekologista kompensatiota voitaisiin toteuttaa.
- Teimme Saikan alueen infrasuunnittelun osana biodiversiteettipisteytyksen. Pisteytys auttoi ohjaamaan alueen kehitystä siten, että monimuotoisuusarvoja ei menetettäisi.

Tilannearvio

Olemme hyvällä tiellä luonnon monimuotoisuuden vaalimisessa. Luonnon monimuotoisuusohjelman viisi tavoitetta ja 48 toimenpidettä ohjaavat kunnan toimia vuosien 2024-2031 aikana.

Kunnan suunnitelmissa (5.12.2023 § 176) on vapaaehtoisen ekologisen kompensaation hyvitysrankin kasvattaminen. Tällä hetkellä toimintatavan käyttöönotosta on käynnissä pilotti Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) kanssa.

Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Olemme menossa oikeaan suuntaan, eikä korjaaviin toimenpiteisiin ole tarvetta. Seuraavien vuosien onnistuminen perustuu luonnon monimuotoisuusohjelman käytännön toimenpiteiden toteutukseen ja laajaan käyttöönottoon.

Tavoite

Kasvatamme asemanseutuja ja keskitämme kaavoitusta lähijuna-asemien sekä joukkoliikennereittien varteen.

Olemme saavuttamassa tavoitteen.	
Asemakaavoitettu asuntovaranto joukkoliikenteen vaikutuspiirissä* [osuus koko varannosta]	85 %
Hyväksytyt asemakaavat, jotka ovat joukkoliikenteen vaikutuspiirissä (2022-2024)	5

Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet

- Hankittiin maata 10 hehtaarin verran joukkoliikenteen vaikutuspiirin alueelta.
- Valtuusto hyväksyi (22.5.2023 § 49) juna-aseman läheisyyteen uuden asemakaavan (Ratavarren kortteli), joka mahdollistaa useiden kerrostalojen rakentamisen Lempäälän keskustaan.
- Kunnanhallitus otti kaavoitusohjelmaan (30.1.2023 § 28) länsipuolisen pysäköintihallin asemakaavamuutoksen, joka mahdollistaa uudet asumisen korttelit Lempäälän keskustaan.
- Hyväksyttiin 5 uuden asuinalueen asemakaavat/yleiskaavat, jotka sijaitsevat joukkoliikenteen vaikutuspiirissä (KV 30.8.2023 § 80, KV 22.05.2023 § 49, KV 22.5.2023 § 48, KH 13.11.2023 § 267, KH 9.10.2023 § 239).
- Tammikuussa 2024 vahvistunut Hauralan alueen yleiskaava sijaitsee joukkoliikenteen varrella.

Tilannearvio

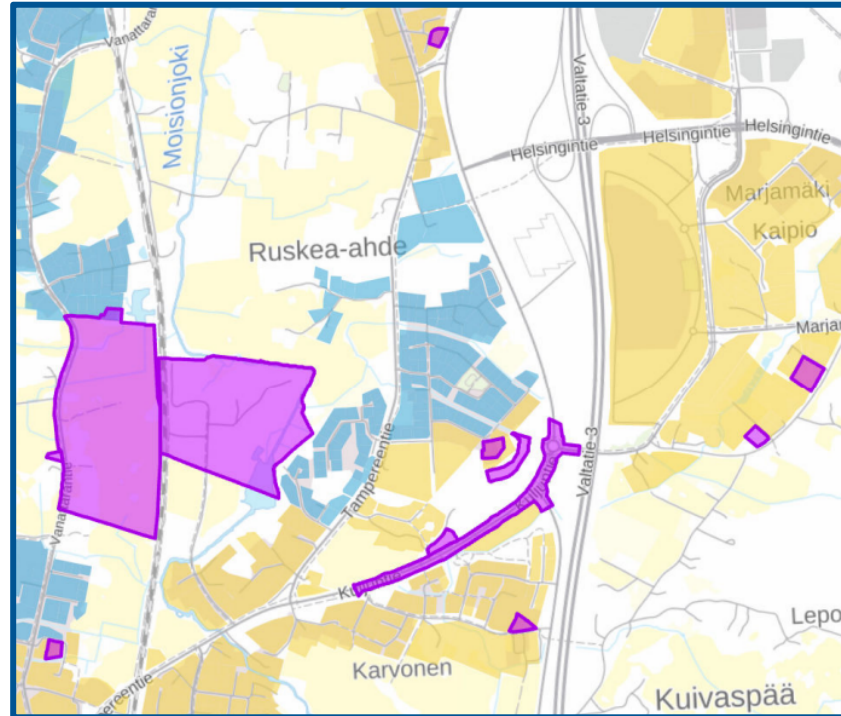
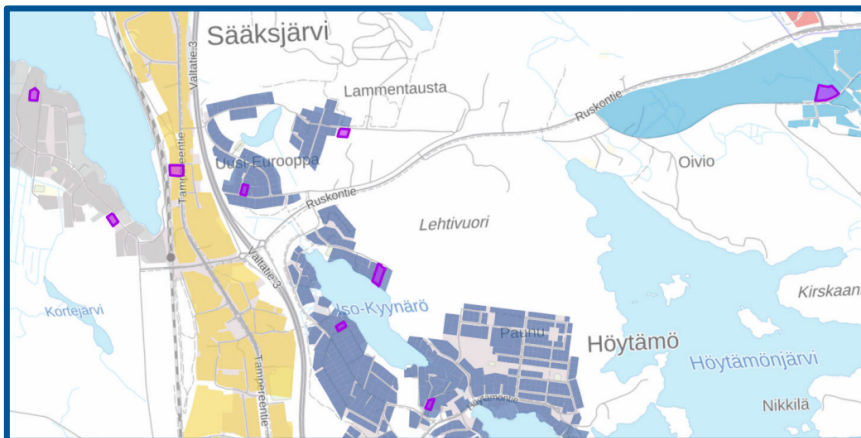
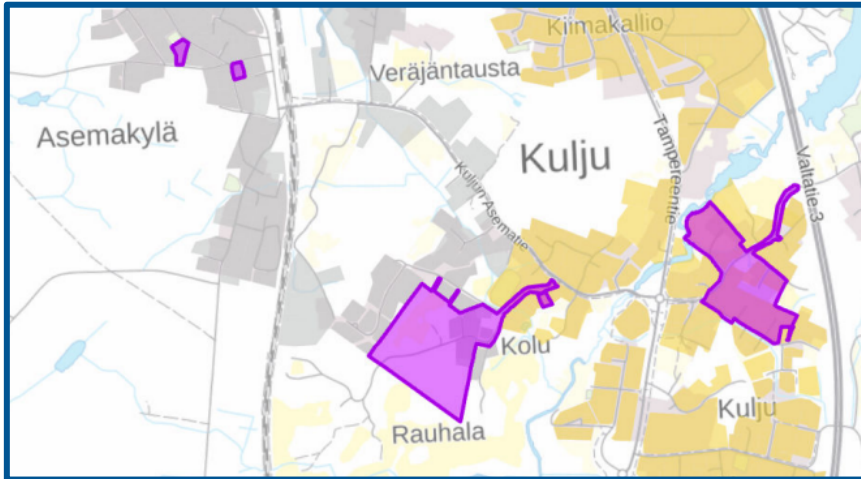
Lempäälä hankkii aktiivisesti maata joukkoliikennereittien varrelta. Tällä hetkellä kunta valmistelee Sääksjärven osayleiskaavaa, joka tulee valmistuessaan olemaan lähijuna-aseman läheisyydessä.

*Joukkoliikenteen vaikutuspiiri = 500 m linja-autopysäkistä tai juna-asemasta.

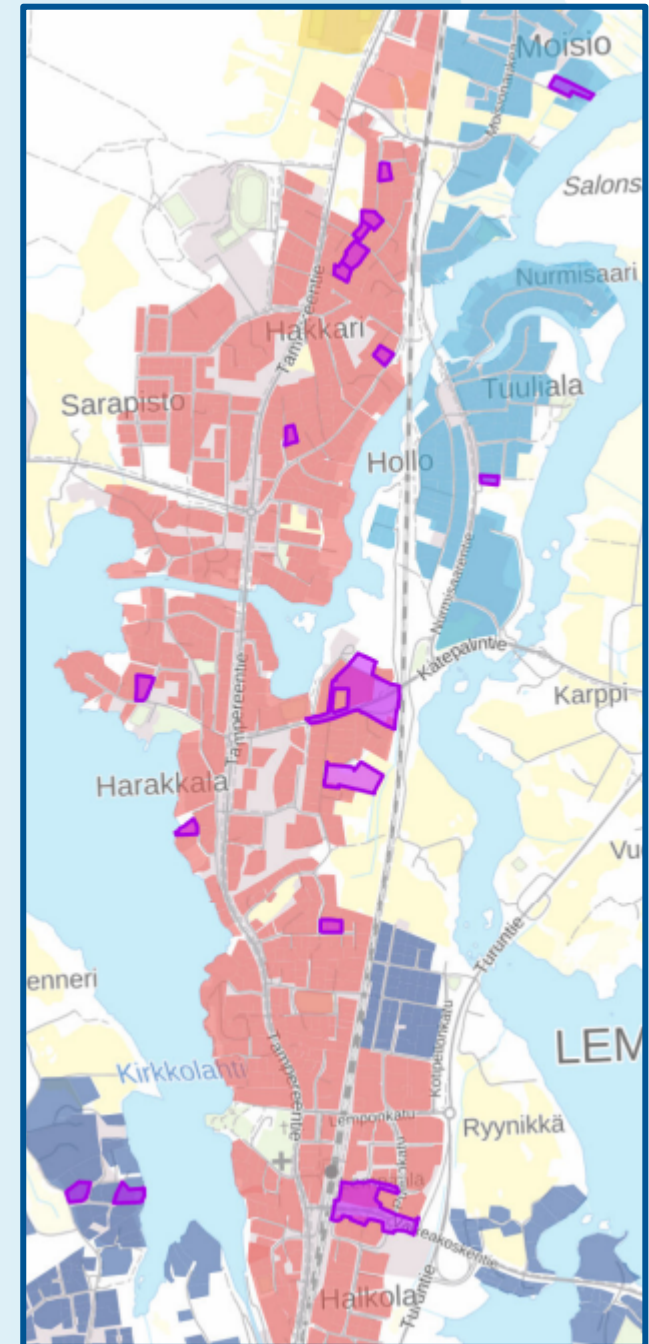
Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Olemme menossa oikeaan suuntaan, eikä korjaaviin toimenpiteisiin ole tarvetta. Tavoitteessa pysyminen edellyttää saman kaavoitustahdin jatkamista.

Joukkoliikenteen varteen asemakaavoitetut alueet 1/2022 lähtien

Joukkoliikenteen vaikutuspiiri:
Viisisataa (500) metriä linja-autopysäkistä tai
juna-asemasta

Tavoite

Energiayhteisö LEMENE hyödyttää laajasti Marjamäen yritysalueella ja tuottaa edullista, kestävästi lähienergiaa yrityksille, asukkaille ja julkisiin tiloihin. Huolehdimme hankkeesta opitun jatkohyödyntämisestä.

Emme ole saavuttamassa tavoitetta.	
Sähkön hinta Marjamäen yritysalueella	Ei voida vielä myydä sähköä.
Uusiutuvan sähkön (aurinkoenergia) osuus	40-50 %

Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet

- Lempäälän Energia Oy on valmistellut LEMENE-toimintaa, jotta energiayhteisö voi lainsäädännön sallissa hyödyttää Marjamäen yritysalueella.
- Lempäälän Energia Oy käynnisti suljetun jakeluverkon lupaprosessin, jotta yhtiön tuottamaa sähköä voitaisiin hyödyntää sähköiseen kaukolämpötuotantoon LEMENE-alueella. Prosessi on vielä kesken.
- Lempäälän Energia Oy ja Lempäälän Lämpö Oy ovat toteuttaneet edunvalvontaa valtakunnan päätöksentekoon ja elinkeinoelämän suuntaan lainsäädännön varmistamiseksi.

Tilannearvio

LEMENE on vuonna 2019 valmistunut omavarainen energiajärjestelmä Lempäälän Marjamäessä. Järjestelmäkokonaisuus hyödyntää uusiutuvia energiamuotoja ja toimii itsenäisesti: tarvittaessa se mahdollistaa irtautumisen itsenäiseksi sähköverkoksi ilman sähkökatkoa. LEMENE-hanke oli yksi työ- ja elinkeinoministeriön uuden teknologian kärkihankkeista ja Suomen mittakaavassa ainutlaatuinen kokonaisuus.

Tällä hetkellä energiajärjestelmää ei voida käyttää tarkoitetussa laajuudessa. Kansallisen tason lainsäädännön viivästyminen estää energiajärjestelmässä tuotetun sähkön jakelun yksityisille yrityksille ja kotitalouksille. LEMENE:n suurimpien hyötyjen ulosmittaaminen edellyttää EU-lainsäädännön toimeenpanoa kansalliseen lainsäädäntöön.

Marjamäen alueen LEMENE-energiayhteisön operaattorina toimiva, kuntakonserniin kuuluva Lempäälän Energia Oy on jättänyt suljetun jakeluverkon hakemuksen Energiavirastolle. Kun Lempäälän Energia Oy saa myönteisen päätöksen suljetun jakeluverkon hakemukselleen, voidaan yhtiön tuottamaa sähköä hyödyntää sähköiseen kaukolämpötuotantoon LEMENE-alueella. Lisäksi myönteinen lupa mahdollistaisi sähköisesti tuotetun matalakaukolämmön tehokkaamman hyödyntämisen uimahalli-kylpylässä.

Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Tavoitteeseen pääseminen edellyttää koko kuntakonsernilta ja luottamushenkilöiltä vahvaa edunvalvontaa valtion suuntaan.

Tavoite

Vihreää siirtymää toteutetaan ekologisilla ja ympäristöllisesti kestävillä valinnoilla ja investoimalla rohkeasti kestävä kehityksen hankkeisiin. Hyödynnämme vihreään siirtymään kohdistettua julkista rahoitusta.

Olemme saavuttamassa tavoitteen.	
Vihreään siirtymään käytetty ulkoinen julkinen rahoitus (koko kuntakonserni 1/22-5/24)	1,376 m€
Kestävän kehityksen hankkeiden määrä (koko kuntakonserni 1/22-5/24)	26 kpl

Tilannearvio

Lempäälän kunta tekee määrätietoisesti vihreää siirtymää tukevia päätöksiä ja toimenpiteitä. Vihreää siirtymää vauhditetaan erityisesti kuntakonsernin tytäryhtiöissä.

Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Vihreän siirtymän eteen tehtävä työ edellyttää jatkossa erityisesti investointien tekemistä. Investoinnit mahdollistavat mm. matalalämmön tuottamisen ja uusiutuviin kaasuihin siirtymisen. Hukkalämmön paremmassa hyödyntämisessä on vielä paljon potentiaalia.

Strategisen kaavoituksen jatkaminen ja vihreän siirtymän rahoituksen hakeminen on aiheellista myös jatkossa.

Vihreää siirtymää toteutetaan ekologisilla ja ympäristöllisesti kestävillä valinnoilla

Kunta

Kunta on sitoutunut Hiilineutraali kunta – tavoitteisiin (HINKU) ja kunnalla on vuosittain vajaa 100 toimenpidettä, joiden toteutumista seurataan osavuosikatsausten ja tilinpäätösten syklissä. Toimenpiteet ovat monipuolisia kunnan metsäjätteen hyödyntämisestä yhteisöbussin monipuoliseen käyttöön.

Saikan alueen asuatomessualueen tontteihin luotiin ilmastoviisaat luovutuskriteerit.

Valtuusto hyväksyi kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeen huhtikuussa 2023. Ohjelma mahdollistaa valtionavustusten saamisen kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeisiin.

Aloitettiin sisäilmaolosuhteiden ja energiatehokkuuden optimointi tekoälyn avulla Lempoisten ja Hakkarin koululla.

Lukiolaisten aloitteesta käynnistetty Ilmastosoturi-toiminta laajeni myös yläkouluihin.

Lempäälän kunta on ottanut polkupyöräedun henkilöstöetuksiensa joukkoon. Polkupyöräedun on ottanut käyttöön noin 50 työntekijää.

Lempäälän kunta mahdollistaa TREASoURcE-kiertotaloushankkeen tarjoamalla Lempäälä-talon hankkeen pilottikohteeksi. Hankkeessa tutkitaan sähköautojen akkujen uusiokäyttöä aurinkoenergian varastoinnissa

Julkinen rahoitus vihreään siirtymään

- Myllyvainion asemakaavan suunnittelussa hyödynnetään vihreän siirtymän rahoitusta.
- Lempäälän kunnalle myönnettiin 60 000 euron EU-rahoitus (EUCF) investointikonseptien kehittämiseksi. Avustus käytetään Säaksjärven koulua ja Hakkarin liikuntahallia koskevien energiansäästöinvestointien konseptointiin. Lisäksi samoihin kohteisiin saatiin ESCO-tukea (Energy Service Company).
- AVI myönsi Lempäälän kunnalle 30 000 euroa avustuksen Siskonlinnan päiväkodin pihan luonnonmukaistamiselle ja liikuntaedellytysten parantamiseksi. Avustuksen mukaiset työt toteutetaan vuoden 2024 aikana.
- ARA myönsi Lempäälän kunnalle yhteensä 880 000 euron avustuksen maakaasukohteiden lämmitystapamuutoksiin. Syksyllä 2023 toteutettiin Hakkarin kartanon lämmitystavan muutos maakaasusta kaukolämpöön, loput muutoskohteet toteutetaan vuonna 2024.

Kuntakonsernin tytäryhtiöt

Kiinteistö Oy Lempäälän Uimahalli päätti toteuttaa uimahallin kylpylän lämmityksen matalakaukolämpönä.

Lempäälän Energia Oy pilotoi lähienergian hyödyntämistä paikallisen energiapuun hankinnalla. Yhtiö käynnisti kaukolämmön tuotannon päästöjä vähentävän hiekaenergiavarastoinvestoinnin.

Lempäälän Lämpö Oy alkoi hyödyntää Kiilto Oy:n hukkalämpöä kannattavalla liiketoimintamallilla.

Lempäälän Vuokrakodit Oy sääti huoneistojen lämpötilat kestäväälle tasolle.

Lempäälän Kiinteistöhuolto- ja tekniikka **LEKITEK Oy** ei poista enää nurmialueelta lehtiä, vaan ne silputaan.

Tavoite

Luomme yhdessä arvostavaa työyhteisöä ja edistyksellistä vuorovaikutusta. Ylläpidämme työhyvinvointia ja parannamme henkilöstön työkykyä.

Olemme saavuttamassa tavoitteen.	
Henkilöstön työhyvinvointi Itsearvioinnin keskiarvo (Työhyvinvointikysely 2023)	14,6/20
Henkilöstön työkyky Itsearvioinnin keskiarvo (Työhyvinvointikysely 2023)	7,7/10
Terveysprosentti [Prosenttiosuus henkilöstöstä, joilla ei ole ollut lainkaan sairauspoissaoloja viimeisten 12 kuukauden ajalta, 5/2024]	9,8
Vakituisen henkilöstön sairauspoissaolot [Henkilöstökertomus 2023, keskiarvo]	17,3 pv/hlö

Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet

- Toteutettiin ILOA Lempäälään työhyvinvointiohjelma teemoilla Aktiivinen Lempäälän kunta (ILOA II) ja Arvostava työyhteisö (ILOA III).
- Käynnistettiin **Paras työpaikka –kärkihanke**, jolla kehitetään henkilöstöetuuksia ja johtamisen johtamista.
- Määritettiin mielenterveyden tukipolut ja pilotoitiin mielenterveyspalveluita.
- Rakennettiin sijaispooli varhaiskasvatukseen, jolla varmistettiin osaavien sijaisten saatavuus poikkeustilanteissa ja helpotettiin yksiköiden arkea.
- Lisättiin tukivakanssien määrää. Tukivakansseilla mahdollistetaan täsmätyökykyisen henkilöstön sijoittuminen organisaatioon.
- Kehitettiin työkykyjohtamisen prosessia tiedolla johtamiseen perustuen. Perustettiin työkykykoordinaation tehtävät organisaatioon.

Tilannearvio

Henkilöstön työhyvinvointi on keskimäärin hyvällä tasolla. Työhyvinvointikyselyn mukaan kunnassa on sekä erinomaisesti voivia työyhteisöjä että työyhteisöjä, joiden työhyvinvointi on heikommalla tasolla.

Henkilöstön työkyky on tyydyttävällä tasolla. Kuitenkin terveysprosentti on laskenut viimeisten vuosien aikana. Korona-ajoista lähtien kunnassa on huolehdittu erityisen tarkasti, että töihin ei tulla kipeänä.

Esimerkkinä edistyksellisestä vuorovaikutuksesta on koko henkilöstön viikoittaiset perjantaikahvit, joissa kunnanjohtaja käy läpi kunnan ajankohtaisia asioita, vastauksia henkilöstön kysymyksiin sekä henkilöstön toisilleen antamia kiitoksia. Kunnan johtoryhmän kokousten asioista kerrotaan viikoittain myös johtoryhmän videolla. Lisäksi henkilöstöä osallistetaan koko kuntaorganisaatiota koskeviin valmisteluihin, mm. sopeutusohjelmaa on laadittu koko työyhteisön kanssa.

Vuonna 2023 Lempäälän kunta sai SAK:n Esimerkillinen työnantaja –tunnustuksen. Tunnustus annetaan työnantajalle, joka toimii erityisen vastuullisesti ja tasa-arvoisesti sekä takaa turvallisen työympäristön niin henkisesti kuin fyysisesti.

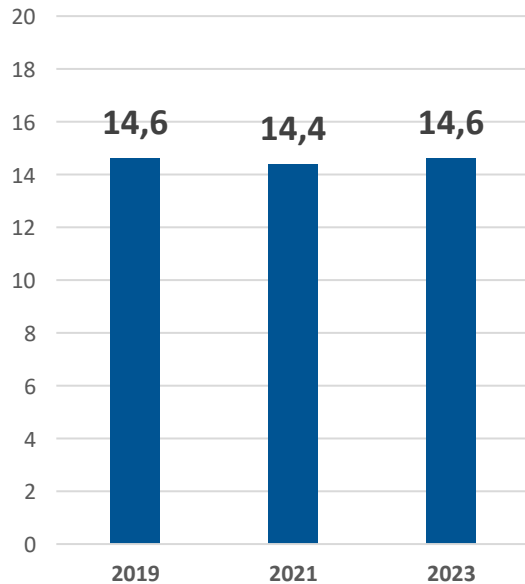
Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Tavoitteiden mittarit osoittavat, että työhyvinvoinnin ja työkyvyn eteen tehtävää kehittämistyötä on tarpeen jatkaa.

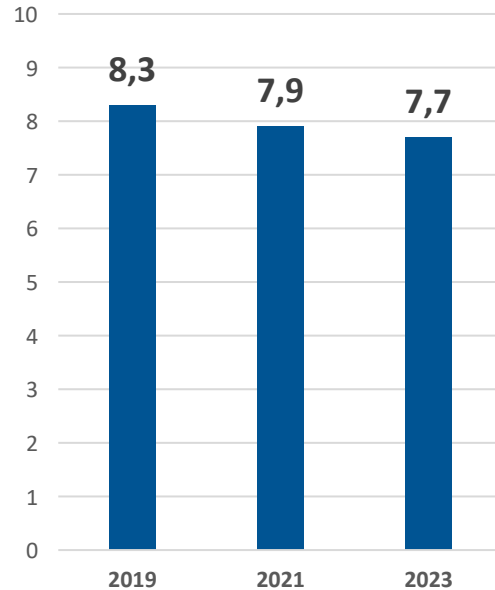
Kehittämisen mahdollisuudet liittyvät erityisesti Paras työpaikka –kärkihankkeen kautta kehitettävään kunnan poliittisen ja operatiivisen johtamisjärjestelmän selkiyttämiseen, työkyvyn ennakoiviin toimintamalleihin panostamiseen ja osaamisen kehittämiseen.

Henkilöstö voi keskimäärin hyvin

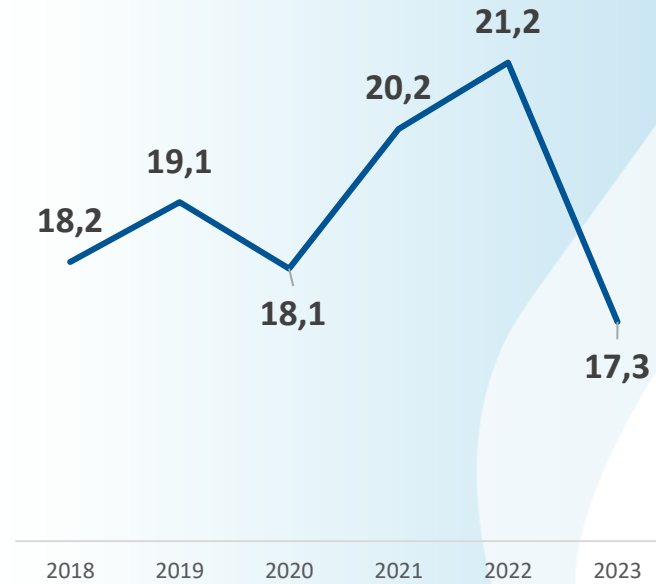
Työhyvinvointi

Työkyky

Sairauspoissaolopäivät työntekijää kohden

Lähde (Työhyvinvointi, Työkyky): ParTy-työhyvinvointikysely 2023 & 2021 & 2019. Tuloksista poistettu hyvinvoinnin palvelualueen vastaukset. Lähde (Sairauspoissaolot): Henkilöstökertomus 2023 & 2022 & 2021.

Tavoite

Työtyytyväisyys on hyvällä tasolla ja henkilöstö suosittelee Lempäälää työnantajana.

Olemme saavuttamassa tavoitteen.	
Työtyytyväisyys <i>Itsearviointin keskiarvo (Työhyvinvointikysely 2023)</i>	3,9/5
Henkilöstön fiilis työskennellä Lempäälän kunnassa <i>(Fiiliskyselyiden 2024 keskiarvo)</i>	3,6/5
Henkilöstön suosittelemiseksi, NPS-luku <i>(Fiiliskyselyiden 2024 keskiarvo)</i>	-4

Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet kuvattu tavoitteen 14/19 yhteyteen.

Tilannearvio

Lempäälän kunnassa työskentelevät ovat tyytyväisiä työhönsä ja työtä tehdään pääosin hyvällä fiiliksellä.

Henkilöstön suosittelemiseksi (-4) on kuitenkin heikolla tasolla. Työnantajan arvostelijoita on jonkin verran enemmän kuin suosittelemiseksi, joka johtaa alhaiseen suosittelemiseksiin. Arvostelijat ovat niitä, jotka antavat arvosanan 0-6 ja suosittelemiseksi niitä, jotka antavat arvosanan 9-10. Suosittelemiseksiin vastausten keskiarvo on 6,75/10 eli suurimmalla osalla on neutraali suhtautuminen työnantajaan.

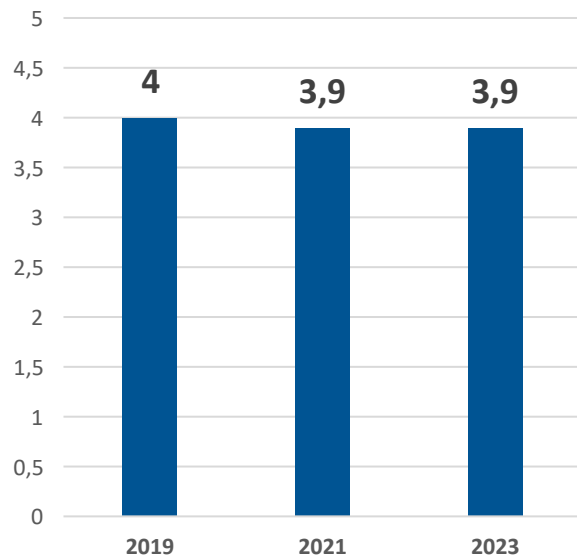
Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Kuntastrategian tavoitteena on, että henkilöstö suosittelee Lempäälää työnantajana. Tavoitteen eteen tehtävässä työssä on siten parannettavaa. Tämä tarkoittaa toimenpiteitä, jotka vähentäisivät arvostelijoiden ja lisäävät suosittelemiseksiin määrää.

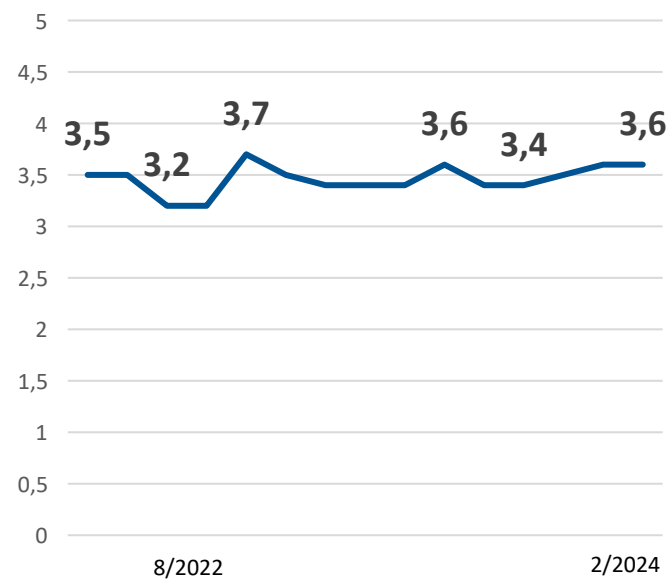
Työtyytyväisyys on hyvällä tasolla ja riittää, että tulevaisuuden toimenpiteet kohdistuvat saavutetun tason ylläpitämiseen.

Lempäälää kuvaa tyytyväisyys työhön ja hyvä fiilis

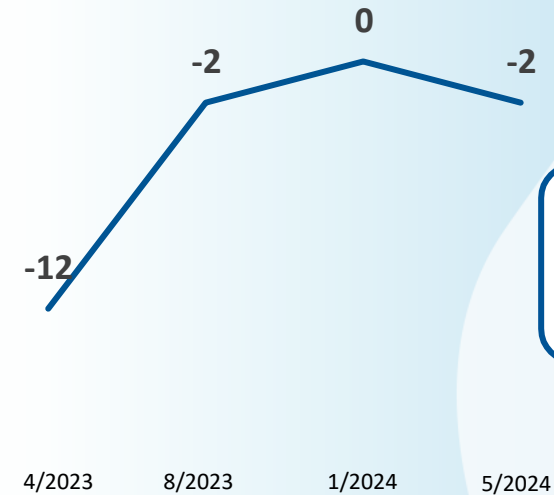
Työtyytyväisyys

Fiilis

Suositteluindeksi

Suositteluindeksi on parantunut, vaikka tulos ei ole vielä tavoitteen mukainen. Strategiakaudella indeksiä on parantanut arvostelijoiden määrän väheneminen.

Lähde (Työtyytyväisyys): ParTy-työhyvinvointikysely. Tuloksista poistettu hyvinvoinnin palvelualueen vastaukset.

Lähde (Fiilis, Suositteluindeksi): Fiilikysely.

Tavoite

Yhteisöllisyys ja kuntalaisten aktiivisuus ja osallisuus vahvistuvat ja monipuolistuvat entisestään.

Olemme saavuttamassa tavoitteen.	
Lempääläiset, joilla alhaisen osallisuuden kokemus [Osallisuusindikaattori 2023]	6,55 %
Osallisuus: kuntajohto (2023)	54/100
Osallisuus: liikunta (2022)	100/100
Osallisuus: kulttuuri (2023) [THL: TEAviisari]	100/100
Voimassa olevien KYLLÄ-sopimusten määrä	11
Osallisuuden tila (2023, Kuntaliiton itsearviointityökalu)	Tyydyttävä

Tilannearvio

Lempääläisten osallisuuden kokemus on hyvällä tasolla. Osallisuutta kokevat lempääläiset voivat vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja yhteisiin asioihin, minkä lisäksi he uskovat mahdollisuuksien olemassaoloon (THL). Ikääntyneiden hyvinvointikyselyssä vain 6,3 % vastaajista on alhainen osallisuuden kokemus. Kulttuuripalveluiden asiakaskyselyssä vain 6,8 % vastaajista koki alhaista osallisuuden kokemusta.

Kunnan merkittävimmät toimet osallisuuden ja yhteisöllisyyden kehittämisessä liittyvät yhteisöjen toimintaedellytysten vahvistamiseen ja yhteistyön koordinoimiseen sekä kuntalaisten mukaan ottamiseen kunnan toiminnan ja alueiden kehittämisen suunnitteluun. Lempäälässä on käytössä KYLLÄ-sopimuksia, joiden tarkoituksena on kehittää lempääläisten yhteisöjen ja Lempäälän kunnan välistä kumppanuutta ja yhteistyötä sekä erityisesti edistää lempääläisille tarjottavia hyvinvointia ja terveyttä edistäviä palveluita.

*Kunta panostaa kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämiseen koordinoitusti Kiinnity kuntaasi – kärkihankkeen myötä. Kärkihankkeen sisällä kehitetään erityisesti nuorten osallistumismahdollisuuksia lähiyhteisön ja -asuinalueen kehittämiseen, luodaan yhteiskehittämisen toimintamalleja ja laaditaan kunnalle osallisuusohjelma ja osallisuuden käsikirja.

Lempäälän kuntaorganisaation osallisuuden tila on tasolla tyydyttävä Kuntaliiton itsearviointityökalun mukaan.

Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Lempäälässä tehdään oikeansuuntaisia toimia yhteisöllisyyden ja osallisuuden eteen. Myös sopeutusohjelma vauhdittaa yhteisöjen aktiivisuutta ja osallisuutta, kun KYLLÄ-sopimusten käyttöä laajennetaan ja koordinoitua kehitetään. Kehittämisen varaa on vielä muun muassa THL:n mittamassa kuntajohtoa koskevassa osallisuudessa, jossa osallisuuden kokemusta nostaisivat kuntalaisfoorumien, kuten lasten kyselytuntien käyttöönotto sekä vielä vahvempi kuntalaisten osallistuminen kunnan palveluiden suunnitteluun.

Tavoite

Yhteisöllisyys ja kuntalaisten aktiivisuus ja osallisuus vahvistuvat ja monipuolistuvat entisestään.

Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet

- Käynnistettiin järjestöfoorumi-toiminta, seurafoorumi-toiminta sekä kulttuurifoorumi-toiminta. Foorumeissa kaikki halukkaat kunnan järjestöt, liikuntaseurat ja kulttuuritoimijat kehittävät järjestötoimintaa, liikunta- ja seuratoimintaa ja kulttuuritoimintaa Lempäälässä. Järjestöfoorumi on kokoontunut kaksi kertaa ja osallistujia on ollut yhteensä 130. Seurafoorumi on kokoontunut neljä ja kulttuurifoorumi kolme kertaa.
- Valtuusto varasi määrärahan yhteisöllisyyttä ja osallisuutta kehittäväälle Kiinnity kuntaasi –kärkihankkeelle.
- Otettiin käyttöön Lempi-yhteisöbussi, jolla kuljetetaan kirjaston, liikunnan, kulttuurin ja nuorisotoimen palveluita ja aineistoja kuntalaisille.
- Käynnistettiin etsivän harrastustoiminnan pilottihanke.
- Pilotoitiin yhdistystori-toimintaa Lempäälä-päivänä 2023 ja Unelmien liikuntapäivänä toukokuussa 2024. Yhdistystorille osallistui molempina kertoina yli kaksikymmentä toimijaa.
- Pilotoitiin vuosina 2022-2023 nuorten kehittäjäryhmän toimintaa. Toiminnassa yhdeksäsluokkalaisista koottu ryhmä toi esiin nuorten ideoita ja kehittämis ehdotuksia nuorisopalveluiden kehittämiseksi.
- Aloitettiin Lempäälän kylien osallistaminen ”Mitä kuuluu kylille?” –tilaisuuksien kautta.
- Yhteisöpalvelut järjestää nuorten suunnittelemaa tapahtumia, esimerkkinä Lempofest-tapahtuma
- Laadittiin ensimmäistä kertaa koko kunnan osallisuusraportti, jonka avulla seurataan osallisuuden nykytilaa Lempäälässä.

Tavoite

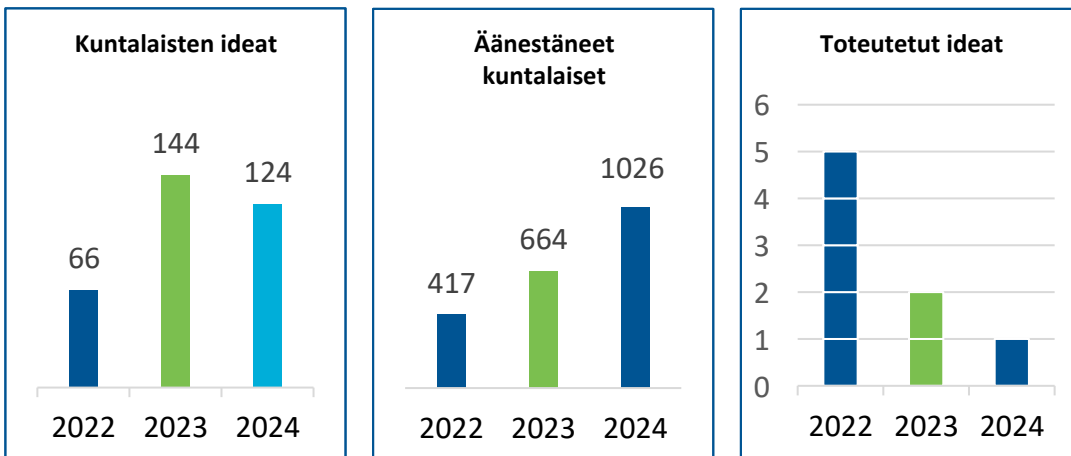
Osallistuva budjetointi on käytössä ja sen vaikuttavuutta arvioidaan.

Olemme saavuttaneet tavoitteen.

Osallistuva budjetointi on käytössä.	Kyllä
Kuntalaisten ideoiden määrä [2022-2024]	334
Äänestäneiden kuntalaisten määrä [2022-2024]	2107
Osallistuvan budjetoinnin määrärahalla toteutettujen ideoiden määrä [2022-2024]	8

Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet

- Osallisuusjaosto pilotoi osallistuvaa budjetointia vuonna 2022.
- Yhteisölautakunta otti osallistuvan budjetoinnin virallisesti käyttöön vuonna 2023.

Tilannearvio

Lempäälän kunta on saavuttanut strategiatavoitteen vuosien 2022-2024 osalta. Lempäälän kunnalla on ollut käytössä osallistuvan budjetoinnin toimintamalli ”Idearaha”, jossa kuntalaiset ideoivat, jatkokehittävät ja lopulta äänestävät suosituimmat ideat toteutettavaksi. Idearahan määräraha oli Idearaha-pilotissa 10 000 euroa, ensimmäisellä varsinaisella Idearaha-kierroksella 65 000 euroa (2023) ja tänä vuonna 50 000 euroa (2024).

Idearaha-äänestykseen osallistui pilotissa 417 kuntalaista, ensimmäisellä varsinaisella Idearaha-kierroksella 664 (2023) ja tänä vuonna 1026 (2024). Vuosittain ideoiden jatkokehittämisen työpajoissa kehittämistyötä ollaan tehty noin 40 kuntalaisen kanssa.

Osallistuvan budjetoinnin vaikuttavuutta ei ole vielä arvioitu.

Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Valtuusto päätti osana sopeutusohjelmaa, että nykymallinen osallistuva budjetointi lakkautetaan ja sille ei varata seuraavaan talousarvioon määrärahaa. Näin ollen vuoden 2025 osalta Lempäälä ei tule saavuttamaan strategiatavoitetta.

Osallistuvaa budjetointia voidaan toteuttaa erityyppisin toimintamallein ja vaikuttavuusarviointiin perustuen toimintamallia voidaan myös muuttaa.

Tavoite

Hyvinvointia ja terveyttä edistetään yhteistyössä kolmannen sektorin ja kumppanuustiimeissä toimivien yhteistyökumppanien kanssa.

Olemme saavuttaneet tavoitteen.	
Lasten ja nuorten kumppanuustiimin kokoontumiset [2023]	10 kpl
Työikäisten kumppanuustiimin kokoontumiset [2023]	4 kpl
Ikäihmisten kumppanuustiimin kokoontumiset [2023]	9 kpl
Hyte-yhteistyöryhmän kokoontumiset [2023]	14 kpl

Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet

- Vakiinutettiin hyte-yhteistyöryhmän ja kumppanuustiimien asema osana kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakennetta.
- Kuvattiin kunnan, hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin yhteistyön toimintatavat yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa.
- Käynnistettiin Saapas-toiminnan pilotti yhteistyössä Lempäälän seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa. Pilotissa vahvistetaan ja kehitetään nuorten kohtaamistyötä. Koulutetut Saapas-päivystäjät kohtaavat nuoria viikonloppuisin ja loma-aikoina.
- Käynnistettiin yhteistyö Pirkanmaan hyvinvointialueen lähitorien ja kolmannen sektorin kanssa. Lähitorien ohjelma toteutetaan yhteistyössä.
- Otettiin käyttöön kulttuuri- ja liikuntalähetteet. Kunta antaa kuntalaisille lähetteitä omaan ja kolmannen sektorin toimintaan.
- Ikäihmisten kumppanuustiimi ja vaikuttamistoimielimet asettivat tavoitteet ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmaan. Hyvinvointisuunnitelman valmistelussa hyödynnettiin ensimmäistä kertaa toteutettua ikäihmisten hyvinvointikyselyä. Kyselyyn vastasi n. 680 henkilöä.
- Käynnistettiin liikuntaneuvonnan yhteistyö Pirkanmaan hyvinvointialueen ja Hämeen Liikunnan ja Urheilun kanssa. Luotiin liikuntaneuvonnan palvelupolku, jossa kuntalainen saa lähetteitä kunnan tai kolmannen sektorin liikuntapalveluihin.

Tilannearvio

Lempäälän kunnan yhteistyö kolmannen sektorin ja kumppanuustiimien yhteistyökumppanien kanssa on strategiatavoitteen mukaista.

Lempäälän kunta edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä vakiintuneessa yhteistyörakenteessa. Hyte-yhteistyöryhmä koostuu Pirkanmaan hyvinvointialueen asiantuntijoista ja kunnan organisaation tehtäväalueiden päälliköistä. Yhteistyöryhmä koordinoi Lempäälän kunnan hyvinvoinnin ja terveyden poikkihallinnollista ja moniammatillista työtä.

Kumppanuustiimit koordinoivat ja toteuttavat ikäryhmittäin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä toimenpiteitä. Kaikissa kumppanuustiimeissä on kunnan henkilöstön lisäksi kunnan vaikuttamistoimielinten, Pirkanmaan hyvinvointialueen, Lempäälän seurakunnan ja kolmannen sektorin edustajat.

Lisäksi järjestöyhteistyön kautta kunnalla on merkityksellisiä yhteistyökumppanuuksia lempääläisten seurojen ja yhdistysten kanssa, joiden avulla kuntalaisille mahdollistuu monipuoliset liikunta-, ja kulttuuri- ja nuorisopalvelut.

Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Strategiakaudella on riittävää ylläpitää nykyrakennetta ja keskittyä vaikuttavimpien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteisiin.

Tavoite

Kuntalaisten elinympäristö lähiliikuntapaikkoineen tukee hyvinvointia ja terveyttä edistävää liikkumista ja aktiivista elämää. Liikkumattomuuden kustannukset ovat strategiakaudella vähentyneet. Huomioimme myös ikäihmisten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät aktiviteettipalvelutarpeet.

Olemme saavuttamassa tavoitteen.

Liikunta- ja lähiliikuntapaikkojen lukumäärä,
Lempäälän kunnan ylläpitämät ja omistamat (Lipas 2024)

126 kpl

Merkittävimmät tavoitetta tukevat toimenpiteet

- Uusittiin Hakkarin urheilukentän luonnonnurmi. Rakennettiin **tekonurmikenttä** ja **tekojääkenttä** Hakkarin ulkoliikunta-alueelle. Tekojääkenttä toimii **tenniskenttinä** kesäaikana.
- Asennettiin Sääksjärven koulun kentälle uusi jalkapallotekonurmi. Asennettiin tekonurmi Kanavan koulun kentälle ja Keskuskentälle.
- Kunta osti kesällä 2023 Ideaparkin vieressä olevan liikuntahallin: **Lempäälä-Arena otettiin** käyttöön helmikuussa 2024. Liikuntahalli mahdollistaa erityisesti eri palloilulajien harrastamisen ja kilpaurheilun.
- Kaavoitettiin liikuntapuisto Halkolaan. Rakennettiin **Halkolan liikuntapuiston** kaksi monitoimikenttää, skeittiramppi ja pump-track-rata.
- Valtuusto teki päätöksen **uimahalli-kylpylän** rakentamisesta (KV 29.1.2020 § 9) ja on tehnyt hankkeen mahdollistavia rahoituspäätöksiä (mm. 24.1.2024 § 4).
- Rakennettiin kuntalaisten toivoma **ulkokuntoilualaue Myllykoluun** osallistuvan budjetoinnin (Idearaha 2023) määrärahalla.
- Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmassa on huomioitu ikäihmisten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät palvelutarpeet.

Tilannearvio

Kunnan liikuntapaikkarakentaminen on ollut viime vuosina runsasta ja strategian mukaista. Lempäälän kunta on toteuttanut liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman 2020-2025 mukaisia investointeja (sivistyslautakunta 16.6.2020 § 80).

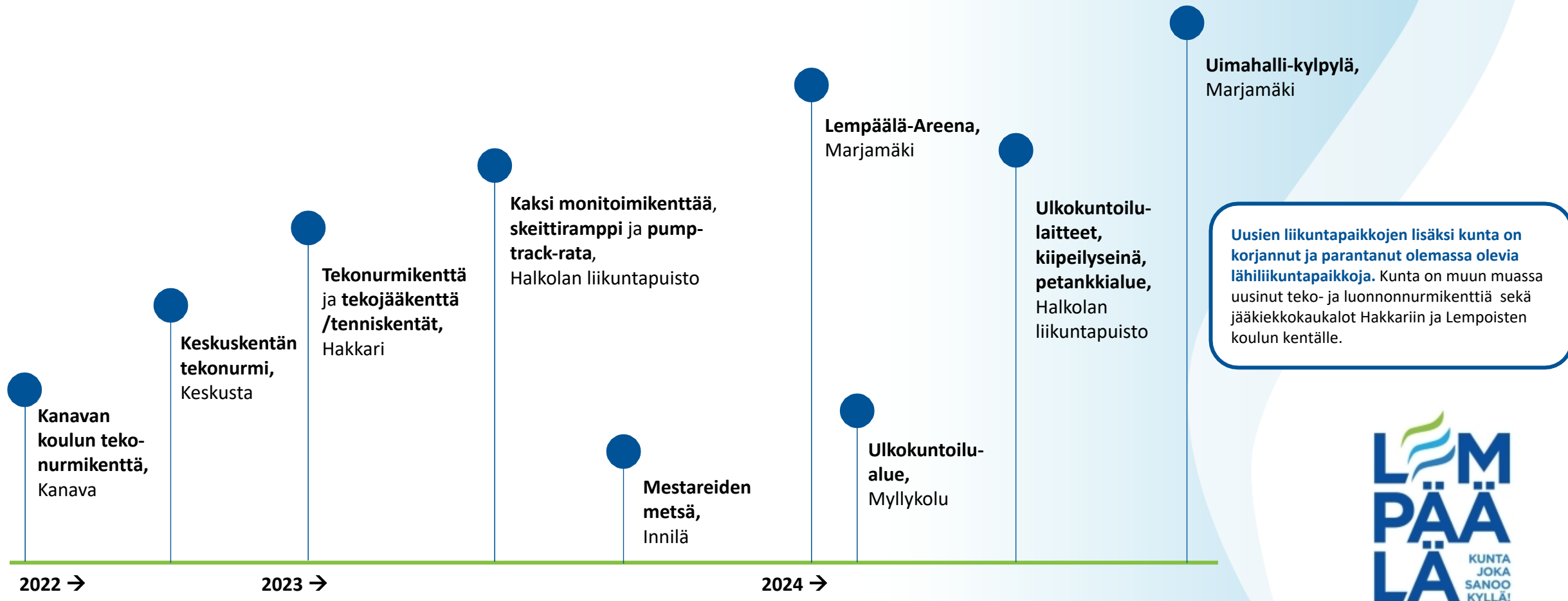
Ikäihmisten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä tarpeita huomioidaan ikäihmisten kumppanuustiimissä, joka koostuu kunnan työntekijöistä, julkisten palveluiden muista sidosryhmistä, kolmannesta sektorista ja seniorineuvoston ja vammaisneuvoston edustajista. Kunta saa syötteitä ikäihmisten näkökulmista myös lakisääteisen seniori- ja vammaisneuvostojen kautta, jotka osallistuvat aktiivisesti kunnan kehittämiseen.

Liikkumattomuuden kustannukset Lempäälässä ovat UKK-instituutin laskelmien mukaan noin viisi miljoonaa euroa. Laskelma perustuu yleisiin koko Suomea koskeviin indikaattoritietoihin ja kunnan väkilukuun. Laskelma ei tunnista yksittäisen kunnan toimenpiteiden seurannassa toimenpiteiden todellista vaikuttavuutta.

Huomiot ja korjaavat toimenpiteet

Jatkossa on erityisesti huomioitava, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut resursoidaan riittävästi: ikäihmisten liikunnan ohjaus- ja liikuntaneuvontaresurssi on alimitoitettu Lempäälään asukaslukuun nähden. Liikuntaohjausresurssia lisäämällä voidaan vaikuttaa HYTE-kertoimeen ja näin ollen kunnan peruspalveluiden valtionosuuden määrään.

Strategiakaudella Lempäälään on rakentunut useita uusia liikuntapaikkoja

Lähdeluettelo

Kasvu ja elinvoima

Väestörakenne, Tilastokeskus. Suhteellinen väestönkasvu, %.

Väestöennuste, Tilastokeskus. [139f -- Väestöennuste 2021: Väestö iän ja sukupuolen mukaan alueittain, 2021-2040](#)

Tilinpäätös 2023, Lempäälän kunta

Tilinpäätösanalyysit, Kuntaliitto, 29.5.2024. Linkki: [Aikasarjapalvelu: Kuntien tilinpäätökset sekä kuntavertailut vuodesta 2000 alkaen \(PBI\)](#)

Sotkanet.fi, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta. Linkki: [Tulostaulukko - Sotkanet.fi. Tilasto- ja indikaattoripankki](#)

Työllisyyskatsaukset 2022-2024, Pirkanmaa, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Linkki: [Työllisyyskatsaukset - ely - ELY-keskus](#)

Tilastokeskus, työssäkäynti. 125s -- Työpaikkaomavaraisuus alueittain, 1987-2022.

Tilastokeskus, työssäkäynti. [115p -- Alueella työssäkäyvät \(työpaikat\) työpaikan alueen, pendelöinnin, koulutusasteen, iän ja vuoden mukaan, 1987-2022](#)

Tilastokeskus, työssäkäynti. [Työlliset muuttujina Alue, Vuosi ja Tiedot. PxWeb \(stat.fi\)](#)

Ympäristö ja kestävä kehitys

Hiilineutraalisuomi.fi, Suomen ympäristökeskus (SYKE), 31.5.2024. Linkki: [SYKE - kuntien ja alueiden khk-päästöt \(hiilineutraalisuomi.fi\)](#)

Henkilöstö

Työhyvinvointikyselyt (2023, 2021, 2019), Lempäälän kunta.

Henkilöstökertomukset (2023, 2022, 2021), Lempäälän kunta.

Fiiliskyselyt (2024), Lempäälän kunta.

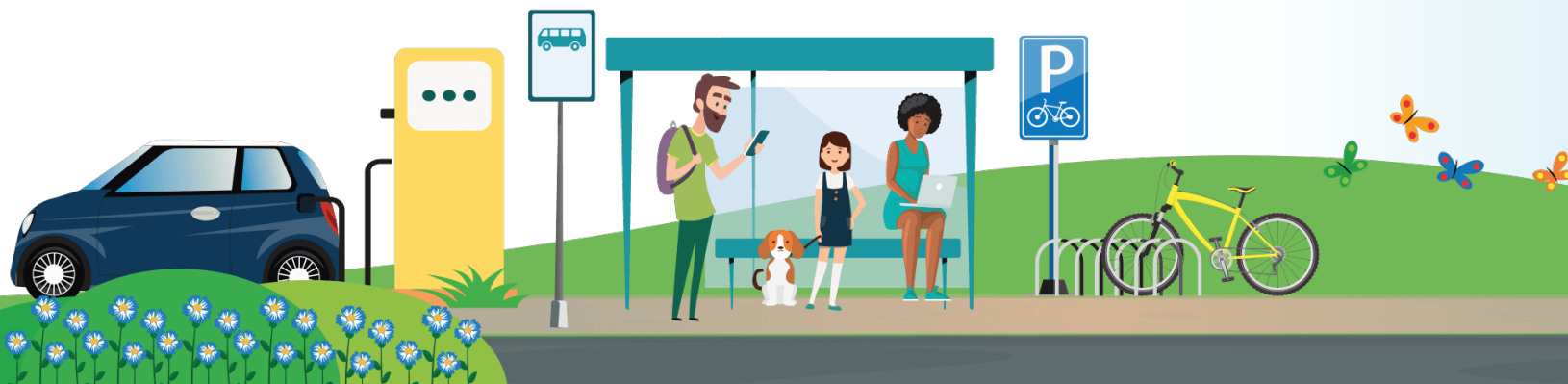
Yhteisöllisyys ja osallisuus

Osallisuusraportti 2023, Lempäälän kunta.

TEAviisari, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 31.5.2024. Linkki: [Tulokset - TEAviisari - Terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä](#)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)

Liikuntapaikat: Lipas.fi Jyväskylän yliopisto, 30.5.2024. Lisätietoja Creative Commons. <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.fi> / Linkki: [LIPAS - Liikuntapaikat](#)

Lempäälän strateginen johtamismalli

STRATEGIA

Valtuustokausi

TALOUSARVIO

3 vuotta

PALVELU- SUUNNITELMA

1 vuosi

TOIMENPIDE- OHJELMAT

*Toimintasuunnitelma
ja rahoitushakemukset*

HENKILÖKOHTAISET TAVOITTEET

Tavoitekeskustelut

KUNTASTRATEGIA kertoo, millaisilla keinoilla visioon päästään ohjaamalla pitkän tähtäimen päätöksentekoa, budjetointia ja toiminnan suunnittelua. Yksityiskohtaiset tavoitteet, toimenpiteet ja investoinnit kunnan eri tehtäville löytyvät talousarviosta, palvelusuunnitelmista sekä toimenpideohjelmista, jotka toteuttavat strategian tavoitteita kaikilla tasoilla aina johdosta työntekijöihin asti.

